

Zivot

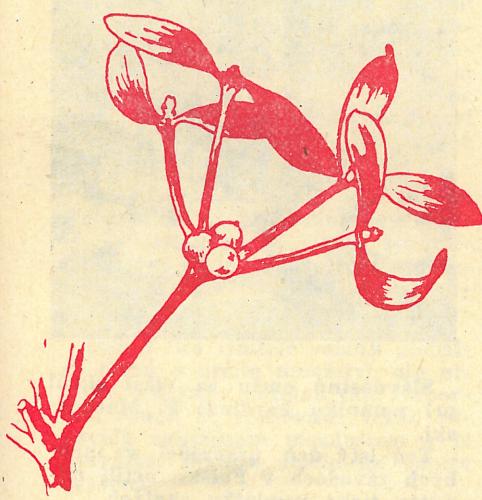
KULTÚRNO SPOLOČENSKÝ ČASOPIS • JANUÁR • LEDEN • STYCZEŃ • ČÍSLO 1/1981 ROČNÍK 24 CENA 2 ZŁ

*Zďaleka ideme,
vinše vám nesieme.
Nech je prichodiací
rok nový*

1981

úrodný a hojný.

*Nech vám nesie nadej,
mier a plno lásky,
nech je v tomto roku
každý šťastný.*

JOZEF GREGOR TAJOVSKÝ

Horký chlieb

I

Koniec fašiangov tu, a zima ne-púšťa. Slinko sa celý deň ani neukáže a inovať zo stromov ledva padá trocha o poludní. Činí sa, akoby sa zima vrátiť chcela. Kto by si ju žiadal?! Nikto!

A predsa, keby sa vrátila, keby sa vrátilo len pári týždňov, hej, či inak by to všetko vyzeralo u Turjanov. Žena a troje drobných detí mali by ešte otca. Čo aj pil, vadil sa, ale predsa īahšie zarobili na živnosť. Aký bol, taký bol, ale predsa len bol otec a dnes je už pod zemou a Turjanka s deťmi v biede. Zvážal drevo zo Žiaru, priválila ho fúra, v špitáli dokonala.

A dolámaného doktori ešte aj porozali. Ako prosila žena, že veď vidia, mŕtvy je, nech ho nekusujú... márne. Od tých čias, ako tak videla, nemôže jest, stavia sa jej pred oči, nemôže spávať a krome toho dusí ju aj s deťmi hlad a tá tuhá zima.

Predtým otec slúžil paholkom, ona chodila prať, drhnúť dlážky po pánoch, kvartiel mali u pána, kurivo tiež, teraz to všetko odpadlo. Za kvartiel náčim zaplatil tri zlatovky za štvrt roka, a je to len stará, drevená, na chyžku prerobená maštálka za mestom na záhumení. Obrežkov na píle dajú za šesták, čo na seba naberie. Má sa pretrhnúť, a za tri-štyri dni ich spália. A kym ich doniesla, zameškala pol dňa.

— Čo si ma tak, bože, navštívil a nezmiloval sa radšej nad týmito deťmi... žiali žena, keď zarobi groš a na ni nedôjde.

Deti večer častejšie ukladá sľubmi, spevom ako chlebom a ešte aj nocou musí na zárobky.

II

Sú fašiangy. Doba zábav, bálov, tančov. Volali ju páni, kde nádenničieva, navečer k deťom. Lebo ač majú slúžku, učnia, tí môžu zaspäť a deti samotné bola by neopatrnosť nechať.

Turjanka sa slúbila, ale inak si myslala. Veď akože budú jej deti, kym ona bude cudzie opatrotovať. Veď ona tiež má rada svoje deti, ba azda radšej ako tí páni, ktorí sa teraz od svojich na zábavu stroja. Nešla by ona od svojich, keby sa nebála, že ju potom viac nebudú volať do roboty, a z ďohože vychová troje detí, a robotníčok, zvlášť cez zimu, hned aj tri dostať miesto nej.

Mať poukľadala na postel všetky tri deti, ktorým, chúťatkám, nechýba otec. Zabúdajú sa už aj opytovať kedy príde? A keď im mať povie, že už nepríde, nechápu to, tešia sa, a len žalujú materi: — Ondrik kope, Marka toto čosi urobila a povedala na mňa... — a berú sa s radosťou na postel, kde od otcovej smrti všetky tri spávajú, a mať kríci sa na lavici pri železnom šporhelíku. Nie im je už zima pod perinkou. Zaspia.

Mať prichystá vody, chlebíka, ak by sa ktoré zobudilo, nezhásť lampášik; najstaršej Zuzke, sedemročnej, naloží opäť ostatné, ak bude im čo načím. Veď — vraj — len do polnoci budú páni v divadle, na zábavu nezostanú.

Turjanka na noc ešte nikdy nebola od detí. Teraz po prvý raz.

— Jaj, už musím, zvonia sedem, — a zahodiac na seba plachtičku, mohla by už ísiť; mohla, a len sa krúti, obze-

rá po izbe, či dačo nezabudla. Hľadá na postieľku, prikazuje ešte raz Zuzke septom (aby druhé dve deti nepočuli a sa nebáli), aby pozor dala, ak sa pobudia, ona že hned príde, aby spali, a nemôže vykročiť.

Vyjde po prstoch, zamkne chalúpku, ide, ponáhla sa, ale nevidí, nedbá, kde kročí. Myslí: zakúrila dobre, deti nakŕmila hojne, ale zima vytiahne hned teplo, ak sa skope volaktoré, prechladne, bude ešte viac trápenia. — Ale akože neisť, keď ma vždy volávajú a zarobím, aj sa vyspím dosť, aj dve pláče za deň!

III

U pánov — bol to majetnejší krajčír — už Turjanku netrpezlivu očakávali. Predstavenie malo sa začať o pol osmej.

— Kdeže ste tak dlho? Zameškáme sa, — dohovárala paní.

— Ukladala som tie svoje detváky... žebu všetko na noc malí, ak sa pobudia.

— Oj jej, budú vám spať. To nie ako naše, naučené s nami hore byť.

Chlapec s dievčatkom, také šesťosemročné, iba sa ozvreli na tetku Marku a ďalej prehŕnali obrázkovú knížku, novovytiahnutú, na stole sediac a sa preválujúce.

Slúžka prizerala sa na vyobliekanú panu, podávala ihly, špendlíky, a učené sedel ako drevený pri stole, nezvyknutý na takú úlohu — dozerať na odrastené deti, a cítiac prítomnosť pána, ktorého sa bál.

POKRAČOVANIE NA STR. 5

VÝZVA ÚSTREDNÉHO VÝBORU PZRS

Rodáci!

Rozhodujú sa osudy národa a krajiny! Predlžujúce sa nepokoje vedú našu vlast' na okraj hospodárskej a morálnej skazy. Naďalej sme vo fáze ostrej politickej krízy. Jej následky môžu byť hrozivé pre naše základné národné záujmy.

Všetkých Poliakov sa zmocňujú hlboké obavy o ďalšie osudy vlasti, o zachovanie tažko vypracovaných plodov povoľnovného úsilia, o zajtrajšok polských rodín.

Nadišiel čas, aby sa všetci realisticky mysliaci ľudia v našej krajine zoskupili pri spoločnej linii rozvahy a zodpovednosti. Túto líniu zahájilo VI. plenárne zasadanie ÚV PZRS. Posledné zasadnutie ústredného výboru ju plne potvrdzuje a rozvíja. Strana sa odváľava na kolektívnu múdrost národa. Nepremárnime veľkú spoločnú príležitosť! Nádeje na obnovu možno zrealizovať iba na pôde socializmu. Rozvoj ľudovej moci a zárukly nezávislosti sa môžu upevňovať iba v rámci socialistického štátu.

Naša strana neodvratielne smeruje k priavaniu lesku ideálom spoločenskej spravodlivosti a morálno-etickým normám, k starostlivosti o dôstojnosť človeka.

Ústredný výbor PZRS na VII. plenárnom zasadnutí plne potvrdil líniu obnovy politickej života v krajine, ktorú prijalo nové vedenie. Je to línia dôslednej realizácie postulátov robotníckej triedy, rolníkov, intelligencie, všetkých kruhov. Je to platforma spoločnej pôsobnosti našej strany so Zjednotenou ľudovou stranou a Demokratickou stranou. Je to smer plného dodržiavania uzavretých zmlúv a dohôd s odbormi, s vedeckými a tvorivými zväzmi.

Strana je zároveň za ďalšie prehľbenie vzťahov a rozšírenie platformy súčinnosti pre blaho vlasti a národa medzi štátom a katolíckou cirkvou.

Urobme všetko, aby sa dielo obnovy mohlo rozvíjať v duchu uzavretých dohôd. Aby sa takto stalo, je nutné, aby robotnícka trieda a všetci pracujúci zaistili socialistický prúd novozrozených foriem samosprávnej demokracie.

Nemožno ich zneužívať proti vlastnému socialistickému štátu a základom jeho zriaďenia. Sú však v Polsku ľudia, ktorí neskrývajú svoje kontrarevolučné zámery. Zmarne ich plány. Nemôžeme dopustiť, aby sa stali rozsievajúci anarchie a chaosu. Zlo, ktoré v našej krajine spôsobil nezdopovedný volontarizmus, nemožno zo dňa na deň prehľbovať svojvôľou. Aroganciu moci, ktorú sme odsúdili, nemožno nahradzovať aroganciou nového typu, ktorá podceňuje právny poriadok a uzavreté dohody.

Strajkové akcie trvajúce päť mesiacov, uvoľnenie a nízka produktivita práce stále zhoršujú aj tak nesmiernu ťažkú hospodársku situáciu, škodia spoločnému záujmom a oddalujú možnosť prekonáť krízu.

Občania!

Postavme sa proti ďalšej eskalácii nepokoja! Tvorme front rozvahy a zodpovednosti na obranu socialistickej obnovy!

Naša strana, ktorá sa pripravuje k miromiadnemu zjazdu, obracia sa na všetkých, ktorým leží na srdci osud Polska: poskytnite aktívnu pomoc úsiliu vyvijanému pre spoločné dobro! Iba smelá mysel a svedomitá práca môžu dostať našu krajinu z nebezpečnej situácie! Ani hodinu viac na ničivé strieky! Vynaložme celú energiu a všetky sily na produktívnu prácu pre blaho republiky.

Upevňujme miesto Poľska vo svete — potvrdme ešte raz spojenectvá s našimi socialistickými susedmi — záruky našich hraníc a nezávislej národnej existencie.

Strana, ktorá je vedúcou politickou silou našej spoločnosti, deklaruje svoju otvorenosť a pripravenosť k spolupráci so všetkými, čo chce, aby v krajine bol opäť pokoj, aby boli vytvorené podmienky pre lepší život národa.

ÚSTREDNÝ VÝBOR PZRS

POĎAKOVANIE

Srdečne ďakujeme všetkým za vianočné a novoročné pozdravy.

REDAKCIÁ ŽIVOT

Koncom decembra m.r. prvý tajomník Ústredného výboru PZRS Stanisław Kania sa zúčastnil schôdze závodnej organizácie PZRS v plockej Petrochemii. Rokovali o úlohotách strany v hospodárskom a politickom živote závodu, vojvodstva a krajiny. O týchto otázkach sa hovorilo v súvislosti s blížiacim sa IX. mimoriadnym zjazdom PZRS. Stanisław Kania vo svojom prejave o.i. po-vedal:

„Bez strany by neboli možný ani jeden krok na ceste obnovy, ktorou kráčame. Orientácia na rozvoj socialistickej demokracie, ktorú strana prijala, vyplýva z autentickej potreby. Cheeme nielen hľasať, ale aj konkretizo-

vať tento proces; lepšou pôsobnosťou Sejmu, spoločenských a družstevných organizácií, mládežníckych organizácií. Chceme využiť zásoby možností, ktoré tkvejú u priamych výrobcov. Rýchle zlepšenie nie je možné ani reálne, vyplýva to z hĺbky krízy, ktorú prežíva naša krajina. Rok 1981 bude rokom poklesu národného dôchodu. Tretím v poradí rokom poklesu...

Neexistuje iný prameň radikálneho zlepšenia situácie v Poľsku ako lepšia práca nás všetkých. Ovšem, musí byť aj lepšie hospodárenie, ale ani najlepšie riadenie nenahradí normálnu prácu. Prostriedkami zvonka cheeme vlastne zaistíť iba jedno: navratiť hospodárstvu na rušenú rovnováhu.“

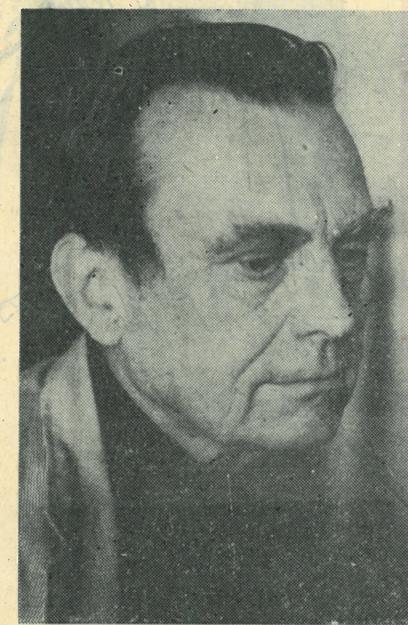
PO 7. PLENÁRNÍM ZASEDÁNI
ÚV PSDS. Od minulého mesiaca se v celé zemi konají porady všech stranických instancí a organizací a schůze stranického aktivity v různých odvětvových a společenských prostředích, na nichž jsou projednávány hlavní směry působení strany za současné situace v zemi.

Účastníci těchto porad v zevrubných diskusích vyslovují rozhodnou podporu programu socialistické obnovy politického a společensko-hospodářského života, vytyčenému na 6. a rozvinutému na 7. plenárním zasedání ústředního výboru PSDS, od něhož nelze ustoupit. Prohlašují, že situace v zemi je nadále těžká a složitá. Současně vyslovují přesvědčení, že základní podmínkou překonání nynější krize a zajištění socialistického charakteru obnovy je upevnění vedoucí ulohy strany ve společnosti. Vyslovují se pro aktivní pokračování po linii společenské dohody ze srpna minulého roku a sjednocení všech sil národa na řešení nynějších společenských a hospodářských problémů.

Důležitým závěrem, vyplývajícím z této diskusi, je stvrzení, že podmínkou pokračování procesu obnovy je návrat normálního rytmu práce, plné využití výrobního potenciálu, zajištění klidu a pořádku, což bude napomáhat plnění společenských požadavků a provádění hospodářských reform. Tento proces musí přispívat k normalizaci našeho života a uskutečňovat se za konstruktivní práce, která je jediným možným východiskem z velmi těžké hospodářské situace, již prozíváme.

Schůze a porady současně dosvedčují, že obnova na základě socialismu, skutečný rozvoj socialistické demokracie, politika reforem, náprava chyb a také nutné zmény ve způsobu plnění vedoucí ulohy strany získávají všeobecnou podporu nejenom členů PSDS, vyslovujících se pro širokou spolupráci s odborovým hnutím, ale také všech občanů, jimž leží na srdci dobro naši země.

PLENÁRNE ZASADNUTIE
HĽAVNEJ RADY ZBoWiD. Na plenárnom zasadnutí Hlavnej rady Zväzu bojovníkov za slobodu a demokraciu odviedli Piotra Jaroszewicza z funkcie predsedu HR ZBoWiD a zvolili do tejto funkcie Mieczysława Moczara, významného účastníka národnoslobodzovacích bojov s fašistickými vatrencami, bojovníka za upevnenie ľudovej moci, zaslúženého štátneho a spoločenského činiteľa. Plenum rozšírilo zloženie predsedníctva HR ZBoWiD. Za podpredsedov rady zvolili: Janiunu Broniewsku, Jana Dobraczyńskiego a Kazimierza Rusinka.

PADESÁT ŠEST let čekala polská kultura na další Nobelovu cenu. Čtvrtým Polákem, jemuž se dostalo tohto vysokého mezinárodního uznání, je vynikající básník Czesław Miłosz, trvale bydlící v Kalifornii.

HLAVNÍ SMĚRY HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO ROZVOJE SSSR. V Moskvě byl uveřejněn závažný dokument vypracovaný ústředním výborem KSNS stanovící hlavní směry hospodářského a sociálního rozvoje SSSR v letech 1981—1985 a období do roku 1990.

Dokument současně hodnotí rozvoj země Sovětské v letech 1976—1980. Z obsažených v něm údajů vyplývá, že v tomto období národní důchod SSSR vzrostl o 400 miliard rublů ve srovnání s minulou pětiletou, průmyslová výroba o 717 a zemědělská výroba o 50 miliard rublů. Reálné příjmy obyvatel vzrostly o 17 procent v přepočtu na jednoho obyvatele.

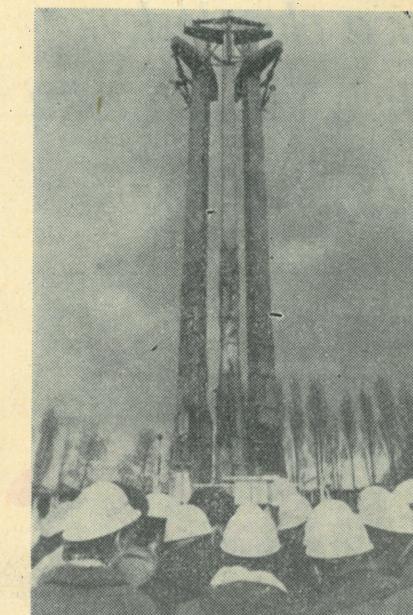
Ctyři pětiny národního důchodu jsou přímo určeny na sociální potřeby a rozvoj bytové výstavby a sociální a kulturní objekty.

V dokumentu se k úkolům SSSR v období příštích pěti let a také období do roku 1990 praví, že hlavním úkolem jedenácté pětiletky bude zajistit další růst životní úrovně sovětského lidu. Plánuje se rychlejší tempo růstu výroby v průmyslových odvětvích skupiny B, pracujících přímo pro potřeby obyvatel, ve srovnání s tempem růstu výroby ve skupině A.

V dokumentu se uvádí zvýšení průmyslové výroby v nadcházející pětiletce o 26 až 28 procent. Předpokládá se, že průměrně zemědělská výroba vzroste v tomto období o 12 až 14 procent.

DŇA 16. DECEMBRA 1980, na 10. výročie tragických decembrových udalostí na Pobreží, v Gdansku slavnostne odhalili pamník padlým lidiarom. Slavnosti sa zúčastnili predstavitelia najvyšších stranických a štátnych orgánov: člen Politického byra ÚV PZRS a predsedu Štátnej rady PER Henryk Jabłoński, kandidát Politického byra ÚV a prvý tajomník VV PZRS v Gdansku Tadeusz Fiszbach, tajomník ÚV Zdzisław Kurowski, predseda vlády Jerzy Ozdowski, minister kultury a umenia Józef Tejchma; delegácia polského episkopátu s krakovským arcibiskupom kardinálom Franciszkom Macharským, tajomníkom episkopátu biskupom Bronisławom Dąbrowským a biskupom ordinárom gdanskéj diecézy Lechom Kaczmarkským, ako aj členovia vedenia NSOZ Solidarity s predsedom Celostátnej dorozumejacej komisie Lechom Wałęsem.

Začiatok slávnosti o 17.00 hod. oznamili lodné a závodné sirény a zvony gdanských kostolov. Zhromaždení zaspievali Rotu v sprievode orchestra vojnového lodstva a gdaňských zborov, po ktorej zazneli zvuky skladby Krzysztofa Pendereckého Laerimosa, napísanej zvlášť pre túto slávnosť. Narátor, známy herec Daniel Olbrychski prečítal slávnostnú výzvu padlým. Po každom menu zaznala odpoved „je medzi nami...“ Potom zástupecovia rôdnych padlých prestrihli bielo-červenú stuhu a odhalili pamník a Lecha Wałęsa zapálil pri ňom večný oheň. Prejavov predniesli: Lech Wałęsa a prvý tajomník VV PZRS v Gdansku Tadeusz Fiszbach. Pri pomníku položili vence rodiny padlých, členovia najvyšších stranických a štátnych orgánov a predstavitelia NSOZ Solidarity.

Slávnostnú omšu za vlast slúžil pri pomníku kardinál F. Macharski.

Ten istý deň pracujúci v mnohých závodoch v Poľsku uetili minútou ticha pamiatku padlých.

Dňa 17. decembra m.r. slávnostne odhalili pamätné tabule v Gdyni a Štetíne. (Podľa PAP)

V JEDNOTE NAŠA NAJVÄČŠIA SILA

Z NOVOROČNÉHO PREJAVU PREDSEDU ŠTÁTNEJ RADY PĽR HENRYKA JABLOŃSKÉHO

RODÁCI!

O niekoľko hodín sa skončí odchádzajúci rok, privítame nový a budeme blažoželať svojim najbližším a priateľom. Myšlienkami a srdečnou starostlivosťou zahrnieme naše spoločné národné otázky, našu vlast.

Lúčime sa s fažkým a prelomovým rokom, rokom fažkých ohrození a veľkých nádejí. V každodennej práci robotníkov, rolníkov, inteligenie, všetkých Poliakov bolo treba viac obetavosti ako inokedy. V každej oblasti národného hospodárstva, spoločenského života a kultúry boli fažske podmienky a dosahovanie výsledkov si vyžadovalo zvýšené úsilie. Vďaka nemu sa mnoho potrieb mohlo aspoň čiastočne uspokojiť. Mimoriadne veľa prekážok museli prekonat rolníci, ktorí súme povdáčení za ich námahu.

V polovici tohto roka sme sa ocitli zoči voči ostrým konfliktom a spoločenským napätiám. Narastali dlhšiu dobu následkom chýb v hospodárskej a spoločenskej politike a hlbokého narušovania zásad socialistickej demokracie.

Spoločenský konflikt skrýval v sebe nebezpečenstvo hlbokej delby a otriasov. Odvrátili sme ho tým, že sme si zvolili cestu dohody. Bolo to spoločné víťazstvo robotníckeho protestu a sil obnovy v strane. Zrodenná z tohto vi-

fazstva cesta socialistickej obnovy určuje našu prítomnosť a našu budúlosť.

Pred nami je mnoho zložitých problémov a fažkých úloh, ale skúsenosti roku 1980 nepremárnime. Bohatšia o jeho výsledky polská spoľahlivosť — veľká rodina všetkých našich rodín vchádza do nového roka.

Odstraňujeme zlo, upevňujeme spoločenskú spravodlivosť, prehľubujeme demokraciu, napravame národné hospodárstvo. Tým rýchlejšie sa budeme tešiť z našich výsledkov, čím viaz dôslednosti bude v našej pôsobnosti, čím viac vytrvalosti a disciplíny v práci.

Okolo programu obnovy a v práci pre krajinu sa dnes utvára široký front rozvahy a zodpovednosti za spoločné veci. Spája členov strany, spojenecových strán, nestraničov, ľudí s rôznymi svetanáromi, všetky pokolenia. Táto rastúca jednota je našou najväčšou silou. Od nej závisí budúlosť národa, východisko z terajšej fažkej situácie, zaistenie úspešného rozvoja vlasti.

Bez ilúzii a ľahkých slúbov vchádzame do nového roka. Budú sa v nôm iste zrážať protikladné záujmy jednotlivých prostredí, tried a spoločenských skupín, ktoré sa odzrkadlia tým ostrejšie, čím fažsia bude ekonomická situácia krajiny. Totiž tým fažsia je deliť, čím je menej k delbe, čím je menej možnosti uspokojíť oprávnené a zdôvodnené potreby. Uvedomujeme si to, ale aj to, že nás v usporiadovaní nášho spoločného domova nikto nemôže nahradíť, že iba my sami môžeme vyriešiť naše problémy na politickej, hospodárskej a morálnej rovine, že iba od nás, od našej práce závisí nás zajtrajšok.

Úlohou štátu je zosúladit rozdielne záujmy jednotlivcov so záujmami celého národného spoločenstva. Môže chrániť naše národné a občianske práva, ak je silný, ak v nôm vládne poriadok a hospodárstvo a uskutočňovanie zásad socialistickej demokracie zaistuje občanom vplyv na verejnú otázku. Je to zároveň záruka, že sa v spoločnosti upevni pocit spoluodpovednosti, uvoľnia sa nové zásoby tvorivej energie.

V ovzduší zmierenia a nádejí sme už pristúpili k mnohým prácam, ktoré majú ulahčiť stavbu základov budúceho rozvoja tak v materiálnej, ako aj duševnej sfére. Neprinesú nám ihneď výsledky. Avšak keď spojíme s pôsobnosťou štátu aktívny postoj každého z nás, ak dokážeme spojiť skúsenosti starších s ambíciou a spoločenskou citlivosťou mládeže, ak nám nebude chybovať pokoj a rozvaha, vzájomné pochopenie a úcta, ak naša netrpezlivosť nenařuší súlad a poriadok — splnia sa naše nádeje zrodene zo skúseností roku 1980.

S dôverou v naše vlastné možnosti zažajme si to najjednoduchšie: mier polským domovom, šťastie našim rodinám, celému národu svornosť a využitie v diele obnovy všetkých sôl, ktoré plynú z práce a demokratickej účasti občanov v riešení našich spoločných otázok.

Zablahožajme všetci spoločne vlasti, aby sme vedeli našu lásku k nej zhmožniť v módrom, hlboko premyslenom, trpežlivom čine. Aby sme našli v sebe dosť sôl, aby sme spoločným úsilím pridali nový lesk slovám: pravda, spravodlivosť, demokracia. Vtedy aj na vlastnú budúlosť budeme hľať s dôverou a optimizmom.

NAŠI ODBOJÁRI NA SLOVENSKU

Chez by som sa podčíli zážitkami zo zájazdu našich krajanských odbojárov na Slovensko, ktorého sme sa zúčastnili na pozvanie Oddelenia pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej v Bratislave.

Po príchode do Bratislavu nás veľmi srdečne privítali na pôde OZS MS všetci pracovníci oddelenia na cele s vedúcou Annou Ištváňčinovou. Streli sme sa tuná s krajanmi s Juhoslavie, s ktorími sme sa hneď skamarátili a v družnej debale sme si zaspominali na vojnové udalosti a boje proti nacistickým okupantom.

V ten deň sme položili kvety k pamätníku SNP na námestí Slovenského

národného povstania v Bratislave. Navštívili sme tiež bratislavské vinárske závody, kde sme sa oboznámili s historiou závodov, so súčasnou prevádzkou a technológiou výroby vína. Nevyhli sme sa ani tradičnej koštovke najlepších vin.

Počas šesťdňového zájazdu sme prešli skoro cele Slovensko od Bratislavu až po Duklu. Medziiný sme boli v muzéu — pamätníku SNP v Banskej Bystrici, kde sme si prezreli pamiatky a exponáty z tohto veľkého povstania slovenského ľudu počas druhej svetovej vojny. Premietaný film nám opäť naviedol atmosféru spred 36 rokov a pred očami sa nám striedali obrazy z

krutého boja proti fašistickým vatrecom. Návštívili sme aj neďalekú dedinku Baláže, ktorá bola počas vojny vypálená a dnes je svedectvom hrôzy tamtých dní a zároveň výstrahou pred vojnovou pohromou, ak keď dedinka je dnes nanovo vybudovaná. Zhovarali sme sa s jej obyvateľmi, ktorí nám ešte viac priblížili obraz tých krutých dní.

Boli sme aj na Štrbskom Plese a v Tatranskej Lomnici, odkiaľ sme sa dostali lanovkou na Lomnický štít. Mali sme odtiaľ nádherný pohľad na široké okolie.

Nakoniec sme sa dostali k Dukelskému priesmyku, miestu urputných oslobodzovacích bojov, ktorých sa zúčastnili aj naši krajania a niektorí z nich sa tu opäť vrátili práve počas tohto zájazdu. Po stopách dukelských bojov nás sprevádzal plukovník, ktorý prešiel bojovou cestou z Buzuluku až do Prahy. Podrobne nás oboznámil s bojom na tomto území, začo mu patrí

naša vďaka. Nebyť zájazdu, nemali by sme možnosť byť a vidieť miesta, kde sme kedysi bojovali sko príslušníci I. čs. paradesantnej brigády. Pozreli sme si nielen pamätné miesta, ale možli sme obdivovať krásy Slovenska, zoznamíť sa so životom pracujúceho ľudu. Slovenský ľud na čele s KSS si vbojal mier a právo žiť a pracovať v novom, socialistickom zriadení.

V mene všetkých účastníkov zájazdu chcel som sa podčíliť Oddeleniu pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej za zorganizovanie podujatia, na ktoré budeme dlho spomínať. Dakujeme aj Helene Vinduškovej a Martíni Čemnovi, ktorí nás počas zájazdu sprevádzali a starali sa o nás, ako aj všetkým ostatným pracovníkom OZS MS. Sme hrdí, že aj my, účastníci tohto výdareneho zájazdu, sme pred 36 rokmi prispleli k oslobodeniu Československa.

Za skupinu odbojárov
EUGEN KOTT

ZDKONALENÝ SOJUZ T 3. V prosinci minulého roka se uskutočnil trináctidenní orbitální let sovietskej kosmickej lodi Sojuz T 3, ktorou riadila posádka: veliteľ ppl. Leonid Kizim, palubný inženýr, letec kosmonaut Oleg Makarov a kosmonaut výzkumník Gennadij Strekalov. Sojuz T 3 se spojil s orbitálním vedeckovýzkumným komplexom Saljut 6 — Progres 11. Cílem tohto letu bylo ďalšie zdokonalovanie palubných systémov a konstrukcie zlepšené verze kosmickej lodí série Sojuz T.

PRAVDA O UHLÍ. V minulém mesiaci tisk informoval, že v 1980 roce naše hornictví mělo, podle odhadu, vytěžit 187 miliónů tun uhlí pro vlastní potřeby i na export. Toho množství u mnohých lidí vzbudilo údiv, zvláště u těch, kteří si ještě pamatují zprávy (uveřejněné také v „Životě“), že naše hornictví překročilo těžbu 200 mil. tun ročně o 10 mil. tun uhlí.

Vznikla otázka: mají na snížení těžby uhlí vliv plánované nepracovní sotoby, předpokládané generální opravy a opravy zařízení, zrušení čtyřsměnového systému v hornictví?

Určite tito činitelé snižují globální těžbu o určité množství, ale nikoliv o desítky miliónů tun. Odborníci soudí, že plánovaná těžba odpovídá skutečným možnostem a je pravdivá, nikoliv uměle na papíre zvýšená.

Odborníci dále došli k názoru, že při dobré organizaci práce v hornictví, s dobrým těžním zařízením, bez prostojů, havárií apod. skuteč-

ne množství uhlí, které obdrží naše hospodárství i export, bude vyšší. A na dodatek odborníci prehľadajú, že ten pokles, v číslicích a skutečný, nikoliv statistický, nebude tak citelný, bude-li se s uhlím moudře hospodařit, nebude-li jím mrháno. Napríklad, obdrží-li elektrárna uhlí v souladu s technickými parametry, spotřeba bude značně nižší. Dále, nebude-li mestská tepelná rozvodná soustava propouštět teplo v miliónoch kalorií, opět ušetříme tisíce tun uhlí.

To znamená, že spotřeba uhlí musí být podrobena skutečnému hospodaření v celé zemi. Slova o šetření a správném využití toho, co máme, nemohou zůstat pouze hesly. Nutno si to denně připomínat.

PRIRÁŽKY. Rolníci sa čudujú — a prejavujú sa to aj v miestnej tlači — kalkulácií niektorých služieb pre rolníkov. Napr. výzera to takto: rolník kúpil hydrofor, lebo si chce uľahčiť napájanie dobytka v maštali. Doviezol tento hydrofor, namontoval ho a prosí štátne strojovú stanicu (POM) len o pripojenie elektriny. POM dáva materiály v hodnote 700 zl, ale za dovoz niekoľko metrov kabla fažkotonážnym autom (lebo iné nemá) ráta 1000 zl.

Týmto sa však účet nekončí. POM sa odvoláva na akýsi predpis a pripočítá prirážku 200%, a tak účet za najjednoduchšiu službu predstavuje 5100 zl. Niet sa čomu diviť, vedaj dieta vie, že POM-y musia nejak znižovať svoje straty. Či môže štát do všetkého doplácať?

ZAUJIMAVER VÝROBKY. Krakovské závody „Unitra-Telpod“ sú výrobcom elektronických podskupín pre rádiiové a televízne zariadenia. V poslednom čase Výskumný ústav „Telpod“ začal vypracovať niekoľko výrobkov, o ktorých bude určite veľký záujem na trhu: zariadenia pre nabíjanie akumulatorov pre elektronické hodinky, poplachové zábleskové zariadenie, elektronický zvonček a lekársky templomer s okamžitým výsledkom merania.

UPOZORNENIE PRE KRAJANSKÝCH RODIČOV

ZÁPISY NA SLOVENČINU

Kuratórium osvety a výchovy Vojvodského úradu v Nowom Sa- czi nám oznámilo, že zápisu na vyučovanie slovenského jazyka ako predmetu v školskom roku 1981/82 sa konajú od 15. februára do 15. mája t.r. Zápisu sa týkajú iba žiakov, ktorí sa začnú účiť tento jazyk po prvý raz. Ostatní žiaci, ktorí už navštevovali hodiny slovenčiny v predchádzajúcich rokoch, sa nemusia zapisovať.

Zápisu do prvých tried v školách so slovenským vyučovacím jazykom sa konajú podľa všeobecne prijatých zásad, ktoré platia pre všetky základné školy v Poľsku.

Zápisu do lycea v Jablonke sa budú konať od 15. apríla do 30. mája t.r.

VÁCLAV CIBULA

PRAŽSKÉ POVĚSTI

Na nároží nynějšího Karlova náměstí v místě řečeném Na skalce stojí starobylý, zasmušilý dům. V dobách Karla IV. patřil knížatům opavským, potom častěji měníl majitele, až roku 1724 připadl rodině Mladotů ze Solopysk. Je psáno, že jeden z této rodiny, Josef Mladota ze Solopysk, pěstoval s velikou vášní chemii i fyziку a nejdou zabrousil i do alchymie. To je snad začátek pověsti o tomto starém domě.

Za časů opavských knížat bydlil po nějakou dobu v domě Na skalce sám Johannes doktor Faust. Strojil tu přemnouhá kouzla a čáry, v křivulích a tyglících svářel tajuplné prášky, ba i v hvězdách uměl čist, obklipil se čarodějnými knihami a uměl prý přivolat i čerta, aby mu sloužil. Za ty služby upsal d'abluvi duši; čert mu vypnil každě přání i každý příkaz, ale jakmile vypršela lhůta, odnesl svého pána do pekla a po slavném kouzelníkovi zůstala jen černá díra ve stropě, kudy ho d'abla odnesl.

Noví majitelé chtěli otvor zazdít, avšak nikomu se to nepodařilo; večer uzavřel zedník díru cihlami a maltou, ale ráno ležely cihly na podlaze a zčernalý otvor páchl ohněm a sírou. V nočním čase se zjevoval v siních i na klenutých chodbách Faustův duch, a tak nebylo divu, že v strašidelném domě nikdo dluho nevydržel a každý nový nájemník se rychle stěhoval jinam.

Po čase koupil dům bohatý cizinec. A brzy vědělo celé okolí, že se nový majitel ani trochu neliší od svého dávného předchůdce: v oknech se svítilo od večera do rána, za okenními skly vídali sousedé nejrůznější baňky, misky z mosazi i mědi a tyglíky s barevnými tekutinami, a čas od času zazářil do noci ohňostroj oranžových, zelených a fialových světel. Zvědavci brzy zjistili, že cizince zajímá nejenom umění kouzelnické, ale i kabalistika a černá magie, ba že si čítá i ve starých knihách a zažloutlých pergamenech českého doktora Fausta.

Nový majitel se brzy doslechl od svých sluhů, jaký zájem v celém okolí jeho činnost vytvárá; nechtěl, aby se ho lidé báli; a tak se rozhodl, že jim předvede výsledky svého bádání i svých tajuplných pokusů. Povolal k sobě italského stavitele, který právě dlel na Novém Městě, a uložil mu, aby opravil klenutou síň s obrazy měsíců, hvězd i jiných znamení nebeských a při té příležitosti aby zazdil pověstný otvor ve stropě.

Stavitel přikázal zedníkům, aby připravili cihly a maltu, ale těm se do práce nechtělo, protože se báli d'abluvy pomsty. Marně je stavitel prosil, marně jim hrozil i vysvětloval, že se nikomu nemůže nic stát, zedníci se nechtěli otvoru ve stropě ani dotknout. Když se to doslechl pán domu, přinesl z Faustovy knihovny velikou zapřášenou knihu. Nějakou dobu z ní četl

nesrozumitelnou řečí a pak oznámil stavitele, že se jeho lidé mohou dát bez obav do práce. Nechtělo se jim, ale nakonec přece jen poslechli a otvor ve stropě zazdili. Když nazítří otevřeli dveře sálu, v úžasu strnuli: na podlaze neleželo ani smítko, na stropě pomalu osychala omítka, otvor byl konečně zazděn. Zpráva o cizincové kousku se brzy rozletěla po celé Praze a lidé začali věřit, že konečně někdo dokázal zlomit moc samotného vládce pekel.

Právě to si cizinec přál. Využil probuzeného zájmu a pozval si hosty z celé Prahy, aby jim ukázal své umění. Předváděl jim takové divy, že se divákům tajil dech: nový Faustus vystupoval v barevném kouři duchy zemřelých, mávnutím ruky vyčaroval celé hejno holubic a na jeho příkaz zazněla zářelým sálem tichá a sladká hudba. Pozval k sobě na pódium náhodně vy-

žena: od hlavy až k patě zahalená v černém šátku, i tvář měla skrytu v černém závoji, z něhož prosvitaly jen dvě černé lesklé oči. Kouzelník cítil, že v jediné vteřině ztratil všechnu svou jistotu; pozdravil dvornou úklonou a rozechvělým hlasem se zeptal, co si neznámá přeje. Ukázalo se, že předvídal správně: žena mu vyprávěla, s jakým nadšením se o něm hovoří po celé zemi, a nakonec se přiznala, že přijela z velké dálky jen proto, aby viděla jeho umění. Kouzelník poděkoval zdvořilými slovy a ochotně ji pozval na večerní vystoupení; cítil však, že s cizinkou není něco v pořádku, ztratil svůj obvyklý klid a s obavami čekal na blížící se večer.

Konečně nadešla hodina představení. Sál byl vyzdoben barevnými závěsy, na modré stropě svítily hvězdy jako by se nad hlavami diváků rozklenula hvězdnatá noční obloha i s měsícem,

jiná vynechal docela, ale uklidnit se nedokázal, a při jednom triku mu dokoncě vypadla z ruky kouzelnická hůlka. Kutála se po pódiově a zastavila se až před ženou v černém. Neznámá pomalu vstala, zdvihla hůlku a podala ji strnlému kouzelníkovi.

„Čekala jsem od vás víc,“ zašeptala podivná návštěvnice. „Když dovolíte, ukážu vám něco lepšího.“

Domluvila a s kouzelníkem se začal svět. Před ním už nestála žena v černém, ale vysoký muž s turbanem na hlavě, a nešťastník si s hrůzou uvědomil, že se dívá na svou vlastní podobu: stejný oblijej, stejně oblečení i stejná hůlka v ruce. Jeho dvojník vyskočil na jeviště, uklonil se, světla v sále zhasla a zmenadání se rozrázilo na modré namalovaném stropě prudké oranžové světlo. Vzduchem se mihlo několik stínů a z rukou diváků se ozvaly ustrašené výkřiky. Několik žen vyskočilo ze židlí a v divokém zmatku prchalo ke dveřím.

Hostitel se konečně vzpamatoval.

„Kdo jsi?“ zeptal se tiše.

„Jsem král kouzelníků,“ odpověděl tiše neznámý po jeho boku. „Přišel jsem tě poučit!“

Znovu vztáhl hůlku nad diváky a dodal s utajovanou hrdostí:

„Tohle mi dokaž!“

V sále rázem zavládlo ticho. Diváci znehybněli na svých židlech, nikdo se ani nepohnul, ze stropu zářilo tisíce hvězd. A pán domu si náhle uvědomil, že v těch krásných šatech sedí před ním kostlivec, celé řady kostlivců, sedí bez hnútí a zírají na něho prázdnými dírkami bez očí, dívají se a mlčí; zmenadání se sálem rozlehlo podivný zvuk a kouzelník viděl, že diváci vstávají ze židlí, usmívají se bezmasými rty a tleskají kostnatýma rukama.

Sál se s ním zatočil a kouzelník ztratil vědomí.

Dlouho, dlouho trvalo, než se vzpamatoval. Nejlepší lékaři z celé Prahy se střídali u jeho lůžka, nemocný blouznil a neustále mluvil o jakési ženě, o kostlivech, o duchu doktora Fausta. Týden, celé dlouhé týden se potácel mezi životem a smrtí. Horečky však nakonec přece jen polevily a majitel Faustova domu se začal poznenáhlou uzdravovat, až nemoc odešla docela.

Od té chvíle byl jako vyměněný. Vzpomínka na řadu kostlivců se mu vynořovala v myslí znova a znova a nešťastník se chvěl hrůzou, když se znova objeví podivná žena v černém šatu a se závojem na tváři. V noci se probouzel děsem a dlouhé hodiny naslouchal zvukům v domě, ve dne bloudil po chodbách, jako by ho štvával přízrak. Na své pokusy zanevřel, rozprodal kouzelnické náčiní, aparáty, tyglíky i měřické přístroje, rozbil sochu bubeníka i sochu panny, spálil Faustovy spisy, propustil sluhu a spěšně odjel neznámo kam.

V Praze se už nikdy neobjevil, zapsal kdesi daleko jako zrnko písku a nikdo už o něm více neslyšel.

Tím však příběh o Faustovu domu nekončí. Vypravují starí, že do opuštěných síní se po letech nastěhal toulavý student. Kapsu měl prázdnou, útroby mu svíral hlad, a tak byl rád, že má střechu nad hlavou. Hned první ráno objevil v misce na stole uprostřed Faustovy knihovny bílý dukát, nazítří znovu, a pak i každý další den. Konečně se mohl dosyta najít, koupit si nové šaty, začal zvát do svého nového domova kamarády a zanedlouho se mu pohodlné živobytí zalíbilo natolik, že mu bílý dukát už nestačil; toužil mít více, a když nalezl ve výklenku knihovny zapomenutou čarodějnou knihu, zahrabal se do starého písma a hledal návod, jak vykouzlit místo bílého dukátu zlato.

Jednoho dne ho čekali jeho druhoté marně. Vydali se za ním do starého domu s červenou střechou, a když vkročili do sálu, kde spával, strnuli hrůzou. Na podlaze ležely v divokém zmatku listy z rozervané knihy a ve stropě se černal veliký otvor, páchnoucí sírou a kourem.

(Z části Nové Město)

O králi kouzelníků z Faustova domu

branou ženu z obecnstva, zakryl ji černým závěsem, a když závěs zase rozhnul, byla židle prázdná a žena seděla na svém místě mezi diváky, jako by se ani na chvíli nevzdálila. Přičaroval na jeviště celé náruče pestrobarevných květin, předvedl žasnotu hostům zpívající sochy i kovovou panu, která je postříkala vodou, kameněný chlapce, který bubnoval, až usí zaláhaly. Předměty se objevovaly a zase mizely, třínohé trnože a lahvičky s barevnými tinkturami poletovaly vzduchem jako bez tíže, svého sluhu ukryl kouzelník v bedně, do které pak dlouho bodal mečem, a když ji zase otevřel, vystoupil sluh živ a zdráv. Jakmile cizinec viděl, že se ve tvářích diváků začíná objevovat úzkost, hned změnil program a předváděl tak veselé kousky, že se stísněná nálada brzy rozplynula a všichni se smáli, až se za břicha popadali.

V těch časech se scházela v domě Na skalce nejvybranější společnost, a tak nebylo divu, že večery u výstředního cizince brzy patily k znameníhostem pražského života.

Jednoho dne se chystal cizinec k dalšímu představení, když mu sluh oznámil, že si jakási cizí dama přeje mluvit v neodkladné záležitosti s majitelem domu. Kouzelníka napadlo, že neznámá chce vidět večerní vystoupení, a s veselým úsměvem vkročil do přijímací komnaty. Byla to podivná

v popředí stálý mramorové stolky s kouzelnickými přístroji a sálem se linula tichá hudba.

Kouzelník se vyhoupl na pódium a okamžitě spatřil v první řadě dámou v černém. Seděla mléčky, bez jediného pohybu, a tvář jí zakrýval černý závoj, z něhož svítily jako uhly dvě velké uhrazenivé oči.

Kouzelník předvedl několik úvodních kousků a na chvíli ustoupil do pozadí, aby si otřel z čela krupéje potu. Naklonil se k sluhovi a tiše se zeptal, zda černá dáma přišla sama, anebo zda jí někdo doprovázela. Sluha se na něho užasle podíval: žádná dama v černém přece dnes nepřišla! Kouzelník pohlédl do první řady a cítil, že se mu točí hlava.

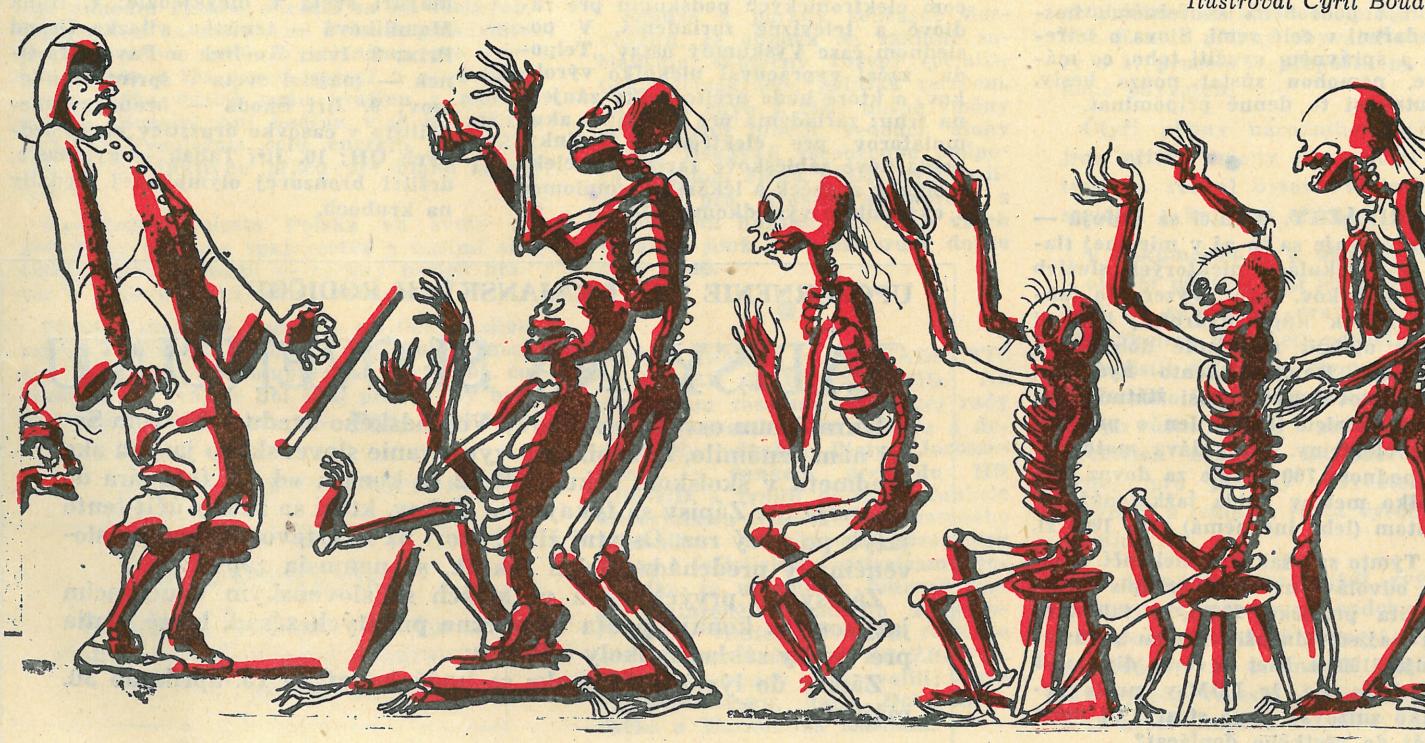
„Tu ženu v první řadě,“ řekl tiše, „tu jsi přece nemohl přehlédnout!“

„V první řadě není žádná dama v černém,“ řekl sluhu nejistě. „Jen uprostřed je prázdná židle.“

Kouzelníka zamrazilo po celém těle. Cítil, jak mu na čele vyvstává stupeň potu. Naklonil se k sluhovi a tiše se zeptal, zda černá dama přišla sama, anebo zda jí někdo doprovázela. Sluha se na něho užasle podíval: žádná dama v černém přece dnes nepřišla!

Nic se mu však toho večera nedalo: ruce se mu trásky, jeho jistota byla pryč, už nemyslel na nic jiného, než aby své vystoupení co nejdřív skončil. Spěchal, řadu čísel zkrátil a

Ilustroval Cyril Bouda

O JURGOVE

Streli sme sa v Jurgove pri príležnosti redakčnej porady. Deň bol nadmeru vplnený programom, nebolo času vzdať patričného poctu tejto úctyhodnej dedine.

Jurgov má drsné podnebie; krásne Tatry, ako rytiersky štit ho chránia z juhu a kamenisté rovné polia, na ktorých pracujú tunajší rolníci, stále prahnu po slnku a teple. Aby vydali úrodu, treba viac ako inde zohýňať chrbát, klaniať sa tejto pôde, klaniať sa Tatram. Na tejto pôde môže pretrvať človek, ktorému stovky pokolení predchádzajúcich jeho existenciu vyskiali do životopisu zvláštne cnoty: pracovitosť, svedomitosť a viera v seba, ako aj vieri v iných ľudí, ktorých pôsobnosť a ciele majú tú istú mieru.

Ked si uvedomíme túto situáciu neprekupuje, že v tejto dedinke je ponarne ľahko zorganizovať rôzne podujatia spoločenského charakteru. Mnohokrát sme mali možnosť presvedčiť sa o tom, keď sme spolupracovali s krajanmi z Jurgova. Niektoré naše spoločné podujatia boli mimoriadne ľažké, mali masový charakter a pestrý program. Avšak nikdy z ich strany — hoci práve oni vynakladali najväčšie organizačné úsilie — nepadlo ani jedno slovo o tom, že sa čosi nedá urobiť, že niečo presahuje miestne možnosti. Ba nielen to, často naše rámcové programy podujati obohacovali vlastnými nápadmi, aby boli dokonalejšie a priniesli najlepší tvorivý efekt. Podielali sa na tom všetci a všetkým záležalo, aby podujatia organizované pod hlavičkou Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku a jej orgánu Života dopadli čo najlepšie. Preto sme sa všetci vždy cítili v Jurgove ako v prílovečnom rodinnom kruhu.

Nechceme týmto tvrdiť, že je to jediná dedinka na Spiši alebo inde, kde možno stretnúť tak obetavých ľudí. Ale keď je už reč o Jurgove, nemožno nepovedať týchto niekolko pravdivých slov o aktivistoch a radových členoch našej organizácie, o ich postoji hodnom nasledovania. Ďakujeme Vám za všetko, milí krajania!

MARIAN KAŠKIEWICZ

Každé väčšie podujatie, ktoré organizuje redakcia, si vyžaduje spoluúčasť mnohých osôb. Najčastejšiu sú bezmenní, ako to najčastejšie býva v spoločenskej práci. Aj pri organizovaní našej porady v Jurgove pomáhali mnohí krajania a krajanky a ich úsilie primieslo výsledky v dobrej priebehu porady. Ďakujeme im za túto pomoc, za čas venovaný dobrej krajanskej veci. Na našich snímkach sú tentokrát tie osoby, ktoré boli zodpovedné za stravovanie účastníkov porady v Jurgove.

Anna Mačičáková, čo už roky zdôrazňuje, je výbornou organizátorkou všetkých krajanských podujatí na území Jurgova. Aj tentokrát veľmi pomohla redakciu v organizovaní stretnutia s dopisovateľmi a činiteľmi KSČaS v Jurgove. Objektív nášho aparátu zachytil moment, keď Anka pomáhala aj kolegyniam, ktoré pripravovali obed v miestnej jedálne.

Marta a Mária Gombošové pripravujú taniere k spoločnému obedu. Do Jurgova prišlo mnoho hostí, ale miestny krúžok vidieckych gazdínok môže zásobiť kuchynským náradím každé podujatie. Život dakuje za pomoc v tejto oblasti.

A toto je centrum miestnej kuchyne. Nedeliteľne a dobre v nej vŕadne Veronika Chovancová.

Helena a Mária Gombošové prejavili mnoho schopností pri príprave jedál a aj vŕadu ním dobre prebiehalo stravovanie účastníkov porady.

Horký chlieb

POKRAČOVANIE ZO STR. 1

Pán zapálil si cigaru a netrpezlivu fajčil, nemôžuce vyčkať, kedy sa paní u dooblike.

Konečne, vezmúc na prípad potreby ešte dva-tri špendlíky do opaska, šla za pánom, nakladajúc, aby dali pozor, deti, keď budú cheieť spať, uložili. Mara pýtala si dáku robotu. Žeby párali perie, odporúčala paní v náhlosti. Oni sa nezabavia, najviac ak do polnoci. — Mlieko atď, je tam a tam, — vysvetlovala paní vyprevádzajúcim ich, Mare, slúžke a učňovi.

Slúžka doniesla perie. Deti porobili trochu protivne, pobavili sa a pýtali sa spať. Tetka Mara ich uložila. Slúžka tiež hneď zaspala pri stole. Učen prezrel obrázkovú knižku, poslabikoval si v nej, a istý, že sa páni hneď nevrátili, vytaral sa, šiel nazerať cez oblok na pánon, čiže predstavenie. Ako učen.

Mara párala perie, a keď učen odišiel, slúžka zaspala, tichosť, dýchanie detí nedalo jej vymôcť sa spod myšienky, čo robia jej detičky? Či sa nepobudili, či neplácau, či nespadlo

volaktore, neskopalo sa, či neprechladne?

Hodiny tupo šľukali sem-tam, sem-tam, a Mara Turjanka, zamýšľajúca nad svojím smutným stavom, zaháňala rukou myšienky, prihládzajúce si vlasy, podtiskajúce ich pod šatku, ale sisy jednak nemohla udržať. Utierala ich hánkami, že sa jej perie lepilo. Slúžka, zavalená na rukách na stole, sa vše strhla, prebudila, začala párat, povedala pár slov o panej, pánoni, ale zasa len zaspala. Štrnástatnásročne, ešte viac dieľa, a zrobene, chúda, nie div.

Mara nevydržala. Zobudila Marku (slúžku), naložila jej nezaspať, kým sa vráti, a sama nesvoja, bez všetkého, bežala — len na oblok kuknúť deti. Var ju chytala idúcu po zamrznutej ceste, po noci tmavej ako jej vďovský život.

Kukla, vbehla, deti spali. Pobozkávala ich na obnažené rúčky, tváričky, naprávala im a tíško sa ich spytovala, ako sa im spí prvú noc bez rodičov vôbec? Ačak zle bez otca, mamičky? Netrvalo to za minútku, už zasa primknúť bežala spať, aby sa páni ne-

nahnevali, že ju najali a nie je tam. (Vedľa slúžke povedala, že len von ide...)

Hodín bolo ešte len jedenásť. Učen sa vrátil a uzmený zaspal.

IV

Pán zabávali sa dobre. Ostali po divadle aj tancovať. Prešla polnoc, jedna, dve hodiny. Mare nedalo pokoj. Prichodilo jej na um všetko zlé, čo sa deťom stať mohlo. Zaletela domov po zakrývať ich, lebo im už iste vychladlo nacelkom. Tažko jej bolo od nich, ešte aj cez okno kukla dnu a behom vrátila sa späť. Bola už aj hmla, tma a zima treskúca. Prešli aj štyri hodiny a páni nedošli. Dobre sa cítili a boli bezpeční, vedľa je tam „Marka“. Pán kartoval, paní sa vykrúcali v tanci.

Mare sa celú noc ani nezadriemalo. Ba čím ďalej, tým jej bolo teplejšie, ač už izba aj chladla. Čím ďalej, tým bola nepokojnejšia, sluchy jej už trhali.

— No, už čo ako, ale by som radšej bola ozelela tých dvadsať-tridsať grajciarov, ako doma nebyť. Chudence. Otca nemajú a už aj bez materi budú ostávať nielen vo dne, ale aj celé noci.

Netrpezlivu pozerala na hodiny, sedala, vstala, prikrývala panské deti, ale aj na svoje myšele. Čo všetko sa im mohlo stať, hútalas v mysli. Schytala ručník, a ani nevedela ako, vyšla von.

Obchodiac vrždavý sneh, akoby kradnút šla, bežala ulicou. Bežala, akoby deti pred dákym nešťastím zachrániť mala. Izba bola vychladla, rozložila rýchle ohňa, naložila dreva, pookrúca „sirôtky svoje“, v láske a žiali nad nimi zasa si len na povinnosť spomenela.

V

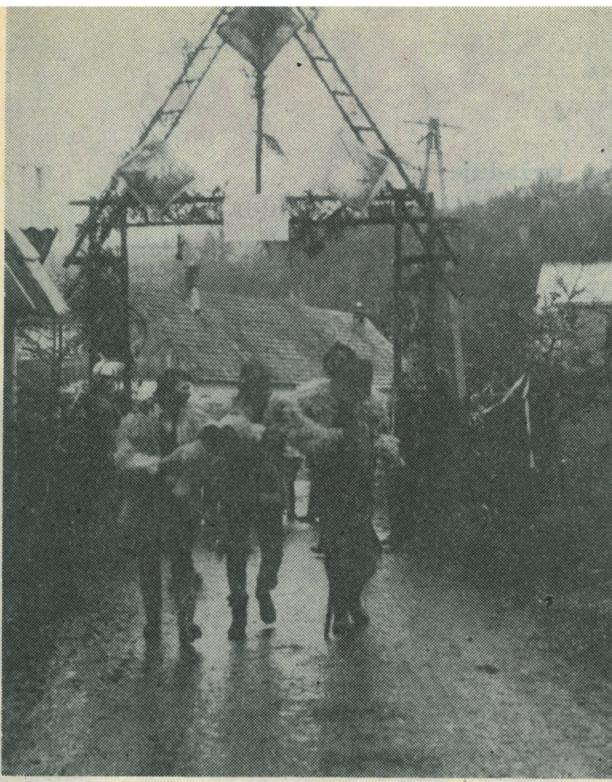
Páni došli konečne pred piatou a Mara referujúc, že sa deti sotva prebudili cez noc, obdržala štvridsať grajciarov; zavrú ich do dlane a stiskajú ich, naradostená bežala domov.

— Ako ma previaľo. — Zima ju zdrglovala, hoci hneď na oheň priložila, deti pobudila a tešila sa v nich. — Ale čo mi je taká zima?! Huj, — striaslo ju.

Dnes je už druhý týždeň po bále, každú noc sa tisne Turjanka k drobným trom svojim detom, ona štvrtá na biednu posteľ, a len sa nemôže zahriať. Už aj zelín sa náplila, aj sa vypotila, ale keď sa večer v roboty vrátil alebo aj doma je, len ju zima drví. Kaše, má ju zadusif a v bokoch ju kole.

— Bože, ešte vari ochorieť idem... myslí si každý večer a len jej neprechodi.

JOZEF GREGOR TAJOVSKÝ

SVADBA V JURGOVE

Svadba na dedine je vždy nevšedná udalosť, ale keď sa v malej obci koná naraz päť sobášnych obrazov, je to naozaj mimoriadny deň — sviatok celej obce. V jednú októbrovú sobotu sa cez Jurgov uberala skutočne päť svadobných sprievodov. Medzi nimi boli aj dve manželské dvojice cigánskeho pôvodu. Vyďávali

sa totiž dve sestry bývajúce v tejto obci — Anna a Barbara Gilové. A keďže si vzali manželov spoza Jurgova, nechýbala ani tradičná brána, cez ktorú novomanželia museli prejsť a zaplatiť „vkupné“ zvlášt pre túto príležitosť prestrojeným mládencom. Na snímkach zábery z tejto svadby.

ZJAZDÁRKA, AKÝCH MÁLO

Máme už za sebou polovicu súťaží o Svetový pohár v zjazdovom lyžovaní. Milovníci tohto športu si už kladú otázky, kto tento rok získa túto cennú trofej. Kým sa však rozhodne o konečnom poradí, predstavíme najúspešnejšiu zjazdáru vlaňajšej sezóny, reprezentantku Lichtenštajnska HANNY WENZELOVÚ.

Lichtenštajnské kniežatstvo, malický štátik v Alpách, má iba ok. 25 000 obyvateľov a sotva 150 zjazdárov. Napriek tomuto nepatrnému počtu tvoria jednako ozajstnú zjazdársku velmoc, prenovšťkym vďaka obdivuhodným výsledkom, ktorí v posledných rokoch dosiahli súrodenci Hanny a Andreas Wenzeloveci.

Najstaršia zo štyroch detí lesného inžiniera Huberta Wenzela sa ako jediná dievča narodila v západonemeckom Staubirnene 14. decembra 1956. Potom sa Wenzelovci presťahovali do Vaduzu, hlavného mesta Lichtenštajnska a neskôr do nedalekého Plankenu. Záľubu lyžovať zdedila Hanny od rodičov a starých rodičov, hoci nikto z nich neboli profesionálnym pretekárom. Zabezpečili jej a ostatným deťom kvalitný výstroj a výcvik, preto nie div, že všetok voľný čas trávila na lyžiach.

Samozrejme, na prvé úspechy musela trochu počkať. Bola však veľmi usilovná, a tak toto „čakanie“ netrvalo dlho. Cez juniorske preteky, účasť v súťaži o Európsky pohár dostala už v roku 1972 príležitosť štartovať aj v seriáli Svetového pohára. Absolvovala iba niekoľko pretekov a získala iba jeden bod, čo stačilo sotva na štvrtisiate miesto v celkovej klasifikácii. Zato v Európskom pohári bola v tom istom roku už siedma. O rok neskôr skončila vo Svetovom pohári na patom mieste, v roku 1974 to už bolo tretie miesto a ešte o rok nato druhé...

Potom prišli zranenia a Hanny Wen-

zelová sa nijako nemohla prebojovať na prvé miesto. V roku 1975 prehrala súboj o prvenstvo so slávnou lyžiarou Annemarie Moserovou, na olympiáde v Innsbrucku ju porazila Rosi Mittermeierová, v roku 1977 to bola zase Lise-Marie Morerodová. Až úspešný, víťazný štart v Madonne di Campiglio na začiatku sezóny 1977/78 jej konečne otvoril cestu k víťaznému záveru v Sun Valley, kde jej v marci 1978 odovzdali prvý raz v živote kríštalový globus — trofej Svetového pohára.

Druhý raz vybojovala svetové prvenstvo vo Svetovom pohári práve vlni. Bol to pre ňu mimoriadne vydarený rok, lebo okrem toho sa stala najúspešnejšou lyžiarou zimných olympijských hier v Lake Placide. Zopakovala úspech, aký dosiahla Rosi Mittermeierová pred štyrmi rokmi na OH v Innsbrucku: v zjazde bola druhá a v oboch slalomoch získala zlaté medaily. Je to krásna športová kariéra už aj preto, že sa ešte nekončí. Veď má iba 24 rokov.

Hanny Wenzelová, rovnako ako jej súrodenci, vyniká všeobecnosťou, v ktorej — ako sa všetci pamäťame — bola donedávna dokonalejšia iba A. Moserová. Je to veľká výhoda pri súčasnom hodnotení Svetového pohára. Hodno pri tejto príležitosti poznámať, že vlni si rovnako úspešne počímal aj jej brat Andreas, ktorý vyhral Svetový pohár pred slávnym Ingemarom Stenmarkom a na OH v Lake Placide vybojoval v obrovskom slalome striebornú medailu. Zároveň v pohárových súťažiach začala vystupovať dosť úspešne aj mladšia sestra Wenzelovecov — 19-ročná Petra. Tento rok už na prvých pretekoch získala prvé body. Akiste nebudú posledné.

JAN KACVINSKY

hviezdy * * * svetovej estrády

ORCHESTER GUSTAVA BROMA

Prednedávnom uplynulo práve 40 rokov, odkedy pôsobí známa a stále oblúbená československá hudobná skupina — orchester Gustava Broma. Zaslúžilý umelec Gustav Brom začínal v r. 1940 ako vedúci vlastného kvinteta. Po vojne zostavil veľký tanecný orchester, s ktorým začal nahrávať platne a v r. 1947 bol na prvom zájazde vo Švajčiarsku. Po návrate ho rozpustil, aby o rok založil novú inštrumentálnu skupinu, v ktorej hral na klarinetu.

V polovici 50-ych rokov začína orchester postupne rozširovať a angažovať doň mladých hudobníkov, z ktorých sa neskôr stali významné osobnosti československej džezovej hudby (napr. kontrabasista L. Hulan, bube-

ník I. Domirák, altsaxofonista F. Navrátil, trúbkár J. Hnilička, trombonista S. Veselý, klavirista J. Bláha a.i.).

Repertoár orchestra je zo žánrového hľadiska veľmi rozmanitý. Zahŕňa jednak rozsiahlejšie experimentálne džezové skladby, džezové orchestrálne skladby konvenčného charakteru, skladby z oblasti populárnej hudby — z domáceho i zahraničného repertoáru.

Bromov orchester počas dlhodobého pôsobenia prešiel mnohými zmenami, no vždy sa zúčastňoval na vytváraní vysokého interpretačného standardu džezovej a populárnej hudby v ČSSR. Získal veľkú medzinárodnú prestíž. Často sprevádzal významných zahraničných sólistov na zájazdoch v ČSSR a učinkoval na vrcholných podujatiach skoro po celej Európe a na iných sviatidieloch. Nahral stovky platní, ako aj mnoho rozhlasových, televíznych a filmových nahrávok. Bromov orchester bol na skoro 200 zájazdoch v ČSSR, kde dal vyše 1200 koncertov. Mnohokrát vystupoval v Poľsku a všade sa tešil veľkému úspechu. Vlni nahral v Lodži hudbu pre film W. Orzechowského Rozsudok smrti a koncertoval o.i. v Dąbrowe Górniczej, Sosnowci a Zabrze.

naša foto-hádanka

Naša snímka predstavuje vynikajúceho divadelného a filmového herca, ktorý prednedávnom umrel. Začínal v medziwojnovom období v pražskom Osvobozenom divadle. Vytvoril stovky postáv v divadle, filme, rozhlase a televízii. Z filmov hodno spomenúť aspoň Cisárov pekár..., Puder a benzín, Hej rup! Napište nám jeho meno a pošlite do redakcie.

V Živote č. 11/80 sme uviedli snímku známej talianskej herečky Sophie Lorenovej. Knihy vyžrebovali: Ursula Kulaviaková z Dolnej Zubrince, Mária Molitorisová a Irena Maršálková z Kacviny, Božena Spirčáková z Novej Belej a Katarina Baďuríková zo Svitu.

ON A ONA

F.M. V jednom z predošlých čísel ste písali, na čo všetko má dbať dobré vyzerajúci muž. Mohli by ste sa poľudnejšie vrátiť k tejto tematike?

Tu je niekoľko najväseobecnejších pokynov. Predovšetkým byť čistý, svieži, upravený — to robí muža pritažlivým. Teda treba sá denne sprchovať alebo aspoň dôkladne umývať, najmä v lete. Taktiež pravidelné čistenie zubov slúži zdraviu a estetike. Muži, ktorí sa silne potia, musia dbať na každodennú hygienu a denne si vymieňať bielizér — najlepšie nosiť bavlnenú. To isté sa týka nôh. Ak sa prfliš potia, denne si ich umývať, nosiť zásadne bavlnené ponozky a denne ich vymieňať.

Veľkú starostlivosť treba venovať vlasom. Má sa ich udržiavať v čistote a ak treba, umývať si ich hoci denne, najlepšie kvalitným výživným šampónom. Aj každodenná masáž vla-

sovou vodou môže dobre prekrvíť počkožku. Vypadávanie vlasov je spravidla dedičná záležitosť. Kozmetika môže len málo pomôcť, ale dôsledná starostlivosť o vlas môže ich vypadávanie spomalíť. Vhodný na dobré ošetroenie je krátky strih vlasov.

Hodno pri tejto príležitosti spomenúť aj otázku brady. Môže muža zdobiť, ale pár chlpov sem-tam po tvári — to rozhodne nie je brada. Na to musia dbať najmä svetlovlasi a bledokoži muži, ktorí majú redší vlasový porast. Forma brady má v každom prípade harmonizovať s tvárou a hlavou. Napr. spicatá brada opticky predlžuje tvár, preto svedčí skôr mužom s okrúhlejšou tvárou. Okrúhla, krátko ostrihaná brada a bokombrady zasa tvár rozširujú, sú preto vhodné pre užšie tváre. Fúzy by si mali dovoliť len tí muži, ktorí nemajú bradu ustúpujúcu dozadu. Bradu treba často umývať a pravidelne strihať. Tak isto treba strihať vláske, ktoré vyrastajú z nosa alebo uši. Nesmie sa ich vytrhávať, aby nedošlo infekcii a zápalom.

TETA DORA

Františka Pituchová

Stařenka z Hamovic

Dobrý den babičko!
Poznáte mne ještě?
Tvář — sevrklé jablíčko,
v očích kapky deště.

Neslyší, je třeba
mluvit s ní hlasně;
až pak se usmějí
bezzubé dásně.

Rozechvělou bradou
drkotají slova,
nářečím mluví,
„šak z Beskyd je roba“.

Na zádech loktušku,
pár drvek v ní,
aby zpřjemnily
dny její poslední.

Pak teplo v komůrce
pojme do objetí,
do klubka schoulené
života století.

Přes okno vyhlíží
oblavy jas.
Tak nějak dožívá —
čeká svůj čas...

Až ticho světničky
příchozí ohláší,
že není babičky,
ta navždy zdřímla si.

(Ze Sborniku vybraných prací literárniho kroužku pri SI ZO kardiák Frýdek — Mistek, ktorý nám zaslal vedouci kroužku Vítězslav Závada).

slovník Života

POĽSKY SLOVENSKY ČESKY

(77)

Henryk	Henrich	Jindřich	hipnoza	hypnóza	hypnóza
herb	erb, címer	erb	hipokryta	pokrytie	pokrytie
herbacyiany	čajový	čajový	hipopotam	hroch	hroch
herbata	čaj	čaj	hipoteczny	hypotečný	hypotečný
herbatka	čajík	čajový	hipoteka	hypotéka	hypotéka
herbatnik	keks	dýchánek	histeria	hysterie	hysterie
herbowy	erbový	sušenka	historia	dejiny, história	historie, dějiny
heros	héros, hrdina	erbovní	historyka	historka	historka
herszt	vodeca lupočov	héros, rek	Hiszpan	Spaniel	Spaniel
Hesja	Hesenko	vúdce lupočů	Hiszpania	Španielsko	Španělsko
het	hen	Hesensko	Hiszpanka	Španielka	Španělká
hetera	netéra	tam, daleko	hiszpański	španielsky	španělský
hetman	vojvodca	hetéra	hochszapler	podvodník	podvodník
hetmański	vojvodcovský	hejtman	hodowac	chovať	chovat
hetycki	chetitský	hejtmanský	hodowca	chovatel	chovatel
hiacint	hyacint	hethický	hodowla	chov	chov
hiena	hyena	hyacint	hojnosc	hojnosc	hojnosc
hieroglyph	hieroglyf	hyena	hokeista	hokejista	hokejista
higiena	hygiena	hieroglyf	hokej	hokej	hokej
higienista	hygienik	hygiena	hokejowy kij	hokejka	hokejka
hinduizm	hinduizmus	hygienik	Holandia	Holandsko	Holandsko
Hindus	Ind	hinduizmus	Holender	Holandan	Holandan
hinduiski	indický	Ind	holować	tahat	táhnout (lod)
Hiob	Jób	indický	holownik	remorkér	remorkér
hipika	jazdeectvo	Job	hold	hold	hold
hipnotyczny	hypnotický	jezdectví	holdować	holdovat	holdovat
		hypnotický	hołoble	dve oja	dve oje

JANUÁR — LEDEN

1.I.1944. Vo Varšave sa konalo prvé illegálne zasadnutie Krajinskej národnej rady, na ktorom sformulovali program KNR týkajúci sa ozbrojeného boja s okupantmi, ako aj reforem a spoločenských premien v oslobodenom Poľsku a schválili dekrét o vzniku ľudovej armády.

1.I.1969. ČSSR sa stala federatívnym štátom dvoch socialistických republík — českej a slovenskej.

1.I.1959. Na Kubu zvíazila revolúcia, ktorá zvrhla diktatúru Batistu a vytvorila prvý socialistický štát v tejto časti sveta.

3.I.1661. Začali sa dejiny polskej tlače vydaním prvého polského časopisu Merkuriusz Polski.

4.I.1896. V Prahe začala pôsobiť Česká filharmonia pod taktovkou Antonína Dvořáka.

4.I.1944. Vifazný boj 1. československej samostatnej brigády o Bielu Cerkev v ZSSR.

5.I.1942. V okupovanej Varšave sa konala zakladateľská schôdza Poľskej robotníckej strany, marxisticko-leninskej strany. Schválili organizačnú a programovú konceptiu strany, ako aj text prvej výzvy. V dočasnom vedení bola vedúca trojica Iniciatívnej skupiny: Marceli Nowotko, Paweł Finner a Bolesław Molojec. PRS spájala ozbrojený boj Poľska s bojom Sovietskeho zväzu proti hitlerovským vatrecom a vytvorila Eudovú gardu (GL). Z jej iniciatívy vznikla Ľudová armáda (AL) a Poľská ľudová armáda, Zväz bojujúcich mládeže (ZWM) a Krajinská národná rada (KRN). Spojenie Poľskej robotníckej strany a Poľskej socialistickej strany vznikla 15.XII.1948 Poľská zjednotená robotnícka strana.

5.I.1944. V Jefremove pri Orle v ZSSR bola utvorená 2. československá paradesantná brigáda. Medzi jej príslušníckmi boli Slováci z Oravy a Spiša — členovia KSČaS v Poľsku.

10.I.1821. V Dolnom Kubíne sa narodil Janko Matuška, slovenský básnik a činitleľ slovenského kultúrneho diania. Do svojej tvorby, lyričkých básni a balád čerpal námety z ľudových piesní. Jeho najznámejšou prácou je vlastenecká piesň nad Tatrou sa blýska, ktorú zložil roku 1844 ako prejav odporu proti postupujúcej maďarizácii slovenského národa. Jej prvá sloha tvorí druhú časť československej štátnej hymny (um. 11.I.1877 v Dolnom Kubíne).

10.I.1913. V Dubravke (časť Bratislavu) sa narodil Gustáv Husák, generálny tajomník KSČ, prezident ČSSR.

10.I.1946. V Londýne sa konalo prvé zasadnutie Valného zhromaždenia OSN.

12.I.1856. V Modre umrel Eudovit Štúr, slovenský národný buditeľ, politik, spisovateľ a filozof, iniciátor uzákonenia spisovnej slovenčiny (nar. v Uhrove 29.X.1815).

14.I.1946. Vznikla Zjednotená ľudová strana (ZSL).

15.I.1945. Oslobodzovacích bojov v priestore Jasla sa zúčastnilo päť delostreleckých plukov I. česko-slovenského zboru v ZSSR.

16.I.1826. V Szostakowe pri Wysokom Mazowieckom sa narodil Romuald Traugutt, vodeca januárového povstania v Poľsku v roku 1863, popravený na úboči varšavskej citadely 5.VIII.1864.

16.I.1921. V Lubochni sa konal zjazd Sociálnodemokratickej lavičky, ktorý sa stal zakladajúcim zjazdom Komunistickej strany Slovenska.

17.I.1706. V Bostone sa narodil Benjamin Franklin, významný americký štátik, jeden z tvorcov nezávislosti Spojených štátov (um. 17.IV.1790 vo Filadelfii).

17.I.1945. V rámci veľkej zimnej sovietskej ofenzívy medzi Baltom a Karpatmi 1. armáda Poľského vojska oslobodila Varšavu. Ako prvá prešla Vislu od štvrté Praga 6. tanková divízia PV. Počas tejto ofenzívy bola oslobodená väčšina Poľska.

20.I.1826. Vo Varšave umrel Stanisław Staszyc, významný poľský politický činitleľ, spisovateľ, vedec a filozof, organizátor vedeckého života a vedúci činitleľ tábora reformátorov v stanislavovskom období, organizátor odborných škôl v Poľskom kráľovstve (nar. na jeseň, pokrstený 6.XI.1755 v Pile).

20.I.1944. Po 900 dňoch hrdinskej obrany obklúčeného Leningradu Červená armáda zlikvidovala nemeckú blokádu a rozbila 9. skupinu armády Noril.

21.I.1924. V Gorkoch pri Moskve umrel VLADIMÍR IEJIČ LENIN, vodeca svetového proletariátu, zakladateľ prvého socialistického štátu ZSSR, tvorca leninizmu (nar. 20.IV.1870 v Simbirsku, dnes Ulijanovsk).

22.I.1863. V Poľsku vypuklo januárové povstanie. Povstalecký manifest, ktorý vyzýval poľský národ do boja proti cárskemu záboru, obsahoval zároveň prísľub spoločenských reforiem a odovzdanie pôdy rolníkom. Vodcami povstania boli: L. Mieroszewski, M. Langiewicz, ako aj R. Traugutt, ktorý viedol povstanie do apríla 1864.

24.I.1946. Bola založená Rada vzájomnej hospodárskej pomoci socialistických štátov (RVHP).

28.I.1943. V Moskve založili Zväz poľských vlastencov v ZSSR.

30.I.1943. Pri Stalingrade kapitulovala 6. nemcka armáda.

31.I.1946. Maďarsko vyhlásili za ľudovú republiku.

VIII. KONGRES ZJEDNOTENEJ L'UDOVEJ S

V sále Národnej filharmónie vo Varšave rokoval v polovici decembra VIII. kongres Zjednotenej Ľudovej strany. 883 delegátov, ktorí sa zúčastnili tohto politického roľníckeho fóra, reprezentovalo skoro pol milióna členov strany. Boli medzi nimi veteráni Ľudového hnutia, ktoré má už za sebou 85 rokov zorganizovanej pôsobnosti, ako aj ti, ktorých spoločensko-politickej pôsobnosť sa začala až v Ľudovom Poľsku. Delegáti prišli na kongres obdarení mandátmi mimoriadnej dôvery, lebo na vojvodských zjazdoch ZĽS, kde boli zvolení, sa ostro diskutovalo o príčinach krízy, ktorá postihla celú krajinu, pranievalo rozhodnutia krvidiace všetkých občanov a predovšetkým vidiek a roľníkov. Preto sa delegáti cítili zaviazaní predložiť tieto názory na kongrese svojej strany a vplývať na patričné formulovanie jeho uznesení. Totiž roľnícka strana — akou je Zjednotená Ľudová strana — uznáva vedúcu úlohu PZRS a chce byť plnomárnym partnerom, ktorý sa aktívne zúčastňuje procesu obnovy demokracie a socialismu v Poľsku.

Počúvajúc na kongrese hlasu roľníckych delegátov, možno oboznámiť našich čitateľov so syntetickým obsahom týchto výpovedí, diktovaných pracovnou väšňou a hospodárskou starostlivosťou. Totiž ony — okrem iných dôležitých otázok, ktoré vyriešil VIII. kongres ZĽS a tentoráz obširnejšie predstavila tlač, rozhlas a televízia — môžu zaujať a povzbudit k občianskym činom v pravom zmysle tohto slova. S touto myšlienkovou uverejňujeme našu reláciu z VIII. kongresu Zjednotenej Ľudovej strany.

V plenárnej diskusii a počas rokovania problémových komisií dominovalo niekoľko smerov týkajúcich sa celoštátnych záležitostí, ale predovšetkým — čo je pochopiteľné — vidieka a jeho problémov. Predovšetkým kritizovali hospodársku

politiku, metódy plánovania a riadenia a v tomto rámci chybnu realizáciu polnohospodárskej politiky. Táto politika, ktorá zanedbávala súkromné gazdovstvá, spôsobila — podľa mienky delegátov — pokles úrovne polnohospodárskej produkcie na súkromných gazdovstvách, čo sa

podmienkach hraničiacich s biedou — v 20. storočí, v socialistickom zriadení... Ničko z nás — povedal — nechce vyvračať základy našej krajiny, princípy socialismu, ale chceme udrieť na to, čo tomuto socialismu prekáža." Delegáti konštatovali, že treba tak vyvíjať hospodársku politi-

čápu nevyhnutnosť premien. Postulovali — na adresu ústredných orgánov — upresniť taký program východiska z krízy, v ktoré sa ocitla naša krajina, aby bol reálny a stanovený jasno. V tomto programe roľník chce mať miesto, aké mu patrí, ale chce aj záruky. Ako jednu i

Pohľad na sál počas rokovania VIII. kongresu ZĽS.

negatívne odrazilo na zásobovaní trhu. Kazimierz Grabowski, roľník z Michałowa vo Varšavskom vojvodstve dôrazne konštatoval, že popri bohatých gazdovstvach sú „v Poľsku malé gazdovstvá, a okolo 30 percent vidieckeho obyvateľstva žije v

ku, aby bola zrozumiteľná a aby všetci, predovšetkým producenti, mali k nej dôveru. Na tomto pozadí postulovali rýchlejšie odstraniť z vedúcich hospodárskych funkcií tých ľudí, ktorí sa neosvedčili v minulosti, ako aj tých, ktorí ne-

nich navrhovali o.i. zaviesť do ústav zákon, ktorý by potvrdzoval, že súkromné gazdovstvo je trvalým prvkom socialistického hospodárstva.

V programovom referáte predsedníctva HV ZĽS, ktorý predniesol predsedu HV

Stanisla Stanisla ekonomi aktuálny riadne tcia náš rok pok

UPOZORNENIE PRE VŠETKÝCH ČLENOV A ČINITEĽOV KSČaS

V súlade s uznesením 2. plenárneho zasadania ÚV KSČaS uverejňujeme na str. 11 a 12 stanovy našej Spoločnosti. V súvislosti s tým sme boli nútene preniesť niektoré stále rubriky na iné strany. Omlúvame sa za to. Zároveň radíme, aby ste si uverejnene stanovy vystrihli a uschovali.

Redakcia

MALÁ LIPNICA

Cheela by som doplniť svoju výpo-
ved v diskusii na 2. plenárnom zasa-
daní Ústredného výboru KSČaS, ktoré

sa konalo v Jurgove. Totiž chcem upresniť, akú pomoc by sme potrebovali, aby sa ochotnícke hnutie v našej miestnej skupine plne rozprúdilo. Ide predovšetkým o kroje. Časť už máme, ale pre terajších 8 tanecných párov a 4 muzikantov pôsobiacich v súbore ešte potrebujeme: 5 párov mužských krpečov, 4 košeľ, 6 viest, 2 nohavíc, 2 klobúky a jednu vyšívaniu halenu pre muzikantov. Zase z dievčenských krojov — po dve sukne, blúzky, šnurovačky, korále, spodnice a dva páry krpečov. Samozrejme, ako som už minule spomínať, mohli by sme mať v súbore 10 tanecných párov. Veľmi osozný, najmä pri nacičovaní súboru, by bol ešte magnetofón. Nebolo by treba fahat na každú skúšku muzikantov. Vedľ sú to už starší ľudia. Ostatne, magnetofóny sa pre takéto účely všade používajú.

V našej miestnej skupine je mnoho ochotných mladých ľudí. Keďže všetci nemohli pôsobiť vo folklórnom súbore, z ostatných som zorganizovala divadelný krúžok a začali sme nacičovať hru. Všetci sú spokojní. Pre obe ochotnícke skupiny je však potrebná ešte opona, keď začnú vystupovať a na čo sa všetci tešia.

Keď ide o najmladších, teda školskú mládež, ktorá navštěvuje hodiny slovenčiny, sú pre nich potrebné slovenské knihy. Všetci radi čítajú a tak myslím, že túto ich požiadavku načim splní.

Chcem ešte poznamenať, že tento rok som získala 40 predplatiteľov Života. Bola by som rada, keby všetci dostávali náš krajanský časopis pravidelne, zabalený osvetne pre každého čitateľa. Aby sa nikt nemusel ponosať, že mu neprihádzza Život, na ktorý predsa všetci netrpezivo čakáme.

VIKTÓRIA SMREČÁKOVÁ

ZELOV

Listopad 1980 bol v Zelove mimořádne rušný. V polovině mesiace usporiadalo Československé kulturní a informační středisko z Varšavy několik kulturních podniků v rámci akcí v Piotrkowském vojvodství. Dne 14. listopadu vystoupil v závodní klubovně Fanaru slovenský lidový soubor Mostar a pak se účastníci setkali na beseďe s radou velvyslanectví ČSSR a ředitelkou čs. střediska dr. Janem Pastřákem. Opoledne 15. listopadu Zelované vyslechli zajímavou přednášku doc. dr. Zdeňka Šrejna „35 let Československa“ a večer pak krásný koncert komorní hudby v provedení umělců z Bratislav. Dne 16. predvedl svůj program soubor z Ľadic. Dále byla uspořádána výstava československého plakátu a v klubovní knihovně od 13. do 16. listopadu byla otevřena výstava

obrazů ze života českého a slovenského lidu. Kromě toho se v místním biografu Lotos promítal blok zajímavých čs. filmů. Všechny podniky se daly zájmu obyvatel Zelova a hlavně našich krajanů.

V měsíci listopadu navštívila slovenskou dvanáctiletou skupinu pracovníků protialkoholického spolku ze Slezska, která zde působila dva dny. Vlubovně KSČaS jsme shledali osnovy film Smrt v lávci (8.) a v neděli pak v poledních hodinách film Zpovědník. Oba filmy byly výmluvně a působivé.

WACŁAW LUŚCINKI

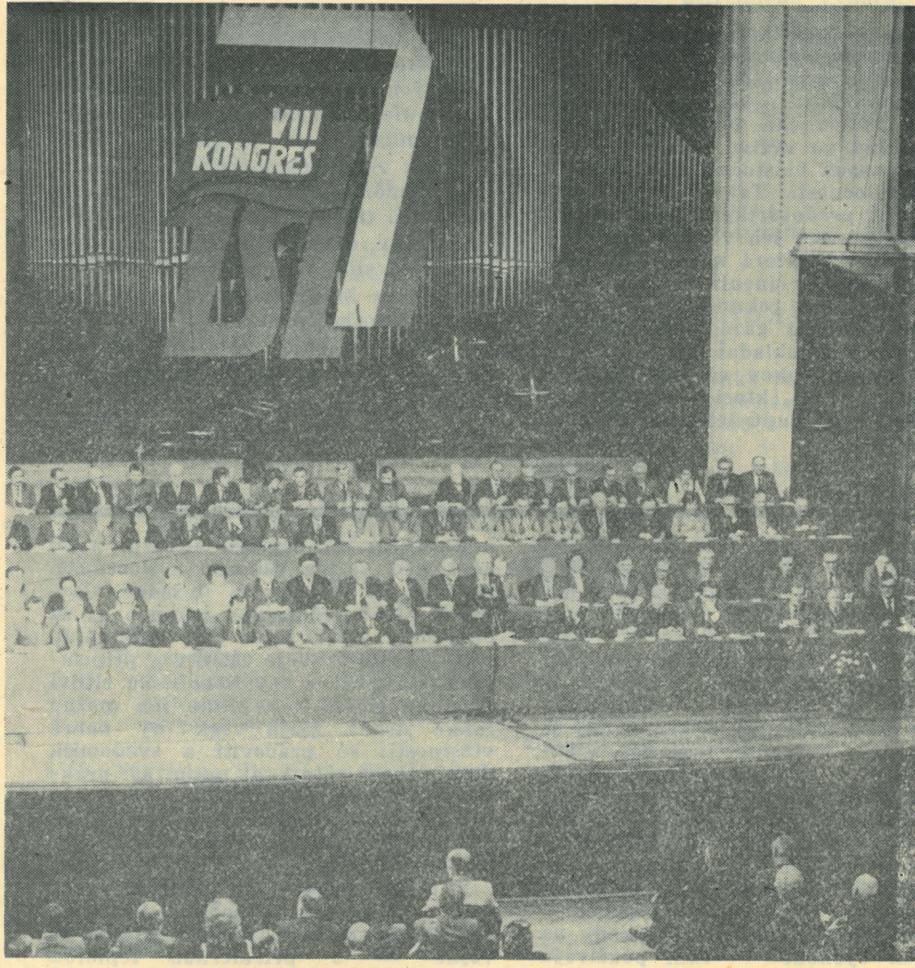
NAŠA ŠKOLA

V minulom školskom roku som skončil štúdium v odbore slovenský jazyk a literatúra na FF UK v Bratislave a preto cítim potrebu násťať niečo o tejto vysokej škole.

Skrátka FF UK označuje Filozofickú fakultu Univerzity Komenského a nám študentom, ktorí študujeme na Slovensku v Bratislave, je veľmi blízka a známa. Filozofická fakulta, ak jed-

STRANY

Postulovali
rgánov —
iska z kri-
na, aby bol
tomto pro-
o, aké mu
o jednu z

Predsedníctvo VIII. kongresu Zjednotenej ľudovej strany.

**"Stranícky záujem by sa mal končiť tam,
kde sa začína štátny záujem, dobro republiky
- to je a vždy bude najvyššie právo."**

WINCENTY WITOS

Io ústavy Janisław Gucwa, sa kladie dôraz aj na e súkromné otázky a takto sa hodnotí om sociálne stav v tejto oblasti: „Mimo- adne ťažká, priam dramatická je situá- isedníctva a nášho hospodárstva. Druhý za sebou sedesa HV ok poklesu národného dôchodku spôsobil,

že v roku 1980 bude národný dôchodok nižší, ako v roku 1977, zatiaľ čo finančné príjmy obyvateľstva sa v tomto čase zvýšia o okolo 35 percent. V roku 1980 celková polnohospodárska produkcia v porovnateľných cenách bude menšia ako v roku

1973 a rastlinná menšia ako v roku 1970. Pri stále a rýchlo rastúcich finančných príjmoch má to vplyv na všeobecne známe ťažkosti na trhu, na stále väčšie ťažkosti každodenného života.“ Avšak delegáti na kongrese, ktorí aktuálne sú polnohospodárskymi producentmi, zastávajú názor, že pri náležitom rozvoji potravnárskeho hospodárstva a predovšetkým angažovanosti priemyselných odvetví do dávajúcich výrobné prostriedky polnohospodárstvu, možno optimistickejšie hľadiť na možnosti vidieka v produkcii potravín a to rýchle a badateľne už v najbližšom čase.

Veľkú úlohu v tejto oblasti zohrá pôsobnosť samosprávy na vidieku, ktorá bola vylúčená zo spoločenského života v uplynulých rokoch. Teda návrat k samosprávnym tradíciam, ktoré sa úzko spájajú s dejinami ľudového hnutia, má prvoradý význam. Na kongrese sa konštatovalo, že ZES musí pokračovať v týchto pokrovkých dejinách a stáť na stráži plnej obnovy rolnickej samosprávy. Delegátka Kazimiera Węclawiková zo Zamošského vojvodstva pekne povedala, že „obnova vidieckej samosprávy je najlacnejšou investíciou pre zlepšenie potravinárskej situácie v Poľsku.“ O otázkach samosprávy napišeme vo februári. Tuná chceme ešte zdôrazniť, že na kongrese mi moriadne osto kritizovali a odsudzovali byrokráciu, v ktorej „sa utopila vidiecka samospráva“ a konštatovali, že doteraz sa v pôsobnosti gmin neveľa zmienilo: národné výbory nemajú ešte náležitú právomoc a význam, kym náčelnici gmin majú príliš veľkú právomoc a kompetencie. Má to vplyv na polnohospodárske služby, ktoré neplnia svoje úlohy tak, ako očakávajú rolníci. Józef Fras z Bielsko-bialského vojvodstva takto zovšeobecnil aktuálny štatút rolníka: „Je pravdou, že gazdovstvo, na ktorom pracujem, nevytláča so mňa toľko potu, ako z mojich rodičov. Je to však už socialistická dedina? Mne sa tento pojem spája so všeobecnou mechanizáciou, prístupnosťou základných prostriedkov pre polnohospodársku produkciu v každom čase, s vierohtodou politikou a mûdrou polnohospodárskou ekonomikou, ako aj s dobrou obsluhou polnohospodárstva.“ Toto možno uzať za vedúcu myšlienku o budúcnosti, čím sa vyznačovali všetky diskusné príspevky o hospodárskych záležitostach na VIII. kongrese ZES.

K iným otázkam, o ktorých sa vela hovorilo na kongrese a vzťahujú sa na celý vidiek, patrí otázky osvety a kultúry. Konštatovalo sa, že najmä na vidieku bolo školstvo nedoinvestované. Tretina zberných škôl nemá podmienky pre realizovanie programu desaťročenky. Okolo 16 000 učiteľov nemá potrebné kvalifikácie. Existujú nedostatky vo vybavení škôl základnými učebnými pomôckami. Zanedbávalo sa malé školy a tvorilo okázaľé fasády pre gminné školy, do ktorých je stažená dochádzka, ktorá spôsobuje značný počet ochorení detí. Dokrmovanie detí a lekárska starostlivosť o ne sú na nízkej úrovni. Tažké programy vyučovania znižovali v týchto podmienkach úre-

veň prípravy detí z nižších tried k ďalšiemu vzdelávaniu. Hilary Buze, rolník z Wrocławského vojvodstva konštatoval, že takéto zanedbávanie vidieckych škôl spôsobilo, že na vysokých školách študuje iba 9 percent rolnických detí. Osvetová reforma — podľa mnohých delegátov — neprinesla na vidieku očakávané výsledky. Upustenie od všeobecného desaťročného vyučovania malo by mať na zreteľi upevnenie osemstrednej školy, rozšírenie siete polnohospodárskych škôl a musí sa spájať s podstatným zvýšením výdavkov na osvetu v štátom rozpočte.

Osveta a jej rozvoj tvorili dôležitú súčasť programu ľudového hnutia. Napriek tomu sa v poslednom období zanedbávalo v práce ZES túto dôležitú oblasť. Príkladom sú veľké medzery vo vyučovacích programoch, najmä keď ide o dejepis, v ktorom sa iba zbežne hovorilo o dejinách a výsledkoch ľudového hnutia v Poľsku. Preto delegáti kladli zdôvodnenú otázku: Ako k tomu došlo, že sa ľudová strana v posledných rokoch tak málo zaoberala problémami osvety a kultúry a svoj záujem sústredila hlavne na otázkach polnohospodárskej produkcie?

Znepokojenie delegátov vyvolala tendencia rušíť kultúrne strediská na vidieku. V posledných rokoch sa na vidieku zmenil počet klubov o šesť tisíc, knižnic o 15,8 tisíc, kín o 750. Nastala regresia v kultivovaní folklóru, rozvoju ochoťnického hnutia a ľudovými tvorcami dirigovala byrokrácia. Na vidieku — konštatovali na kongrese — sú ťažkosti s nákupom časopisov a kníh, ako aj povinného čítania pre školy. Takáto situácia vytvorila bariéry, ktoré obmedzujú možnosť vidieckeho obyvatelstva využívať celonárodné kultúrne statky.

Na kongrese zvlášť zdôrazňovali, že súčasná pôsobnosť ZES sa musí — v súhlase s tradíciami ľudového hnutia — sústreďovať na boji za sociálnu spravodlivosť, ľudovládu a skutočnú rovnoprávlosť obyvateľov vidieka v sociálnej a materiálnej oblasti, ako aj v možnosti využívania kultúrnych a osvetových hodnôt. Je to úloha pre dnešné pokolenie členov ZES, ktorí podporujú zásady socialistického zriaadenia. Takýto má byť terajší smer ideovo-výchovnej práce ľudovej strany ako reprezentantky a spolutvorkyne demokratických reforiem, ktoré pomôžu krajine dostať sa z krízovej situácie a zodpovedajú aspiráciám a snahám spoločnosti.

Oduševnená kongresová diskusia najaktívnejších predstaviteľov Zjednotenej ľudovej strany dokázala, že pre jej členov je nadradenou hodnotou záujem krajinu a národa. V tomto pojme je zahrnutý zajtrajšík poľského vidieka, teda všetkých, ktorí „KRMIA A BRANIA“, v čom sa prejavuje ich vlasteneckosť, aké prevládalo počas rokovania VIII. kongresu ZES.

MARIAN KAŠKIEWICZ

a slovenským místním ok zájimavími súčasťami sú deviatich fakult, tvorí súčasť tejto univerzity. Spomeniem aspoň niektoré z nich: prirodovedeckú, lekársku, právnickú, farmaceutickú fakultu a ďalšie.

Univerzita Komenského v Bratislave vznikla po I. svetovej vojne v roku 1919, ako prvá univerzita na Slovensku v samostatnej Československej republike. Síce kráľ Matej Korvín založil v roku 1465 v Bratislave Academiu Istropolitanu pre Horné Uhorsko, lebo tak nazývali Maďari územie Slovenska v uhorském štáte, jednako jej pôsobenie bolo veľmi krátke, zanikla okolo roku 1491. V neskôršom období pôsobila na Slovensku v rokoch 1635—1777 Katolická univerzita v Trnave a v rokoch 1659—1766 Univerzita v Košiciach. Treba mať na zreteli, že existovala v tom čase starobylá Karlova univerzita v Prahe, založená v roku 1348, a práve ta chodievali študovať aj slovenskí vzdeleni. Okrem Prahy Slováci študovali tiež vo Viedni, Budapešti, Halle, Jene a Krakove.

Vznikom Univerzity Komenského sa vytvorili podmienky vzdelávania Slovákov v materinskej reči a reálne možnosti pre rozvoj vedeckej činnosti na Slovensku. Univerzita v Bratislave je pomenovaná podľa českého pedagóga svetového významu Jana Amosa Komenského, ktorý svoj život a dielo (napr. Veľká didaktika) zasvätil problémom vzdelávania mládeže". Treba poznamenať, že J.A. Komenský žil

určitý čas v Poľsku v Lešne ako exulant. V prvom období svojho pôsobenia sa Univerzita Komenského rovnala rozsahom a počtom vyučujúcich a študentov dnešnej Filozofickej fakulty.

V súčasnom období Filozofická fakulta UK v Bratislave je významnou vedeckopedagogickou inštitúciou, ktorá pripravuje budúci učiteľov, vedeckých a odborných pracovníkov pre rozsiahlu oblasť spoločenských vied. V programe Filozofickej fakulty je zastúpených vyše 60 odborov všetkých významnejších klasických a moderných humanitných vedných disciplín. Štúdium sa uskutočňuje v troch formách — v dennom, dialkovom a externom štúdiu.

Pre každého novoprijatého poslucháča sa štúdium na FF UK oficiálne začína slávnostným odovzdaním indexu a zložením slibu — inmatriculáciou. Následujúce štyri alebo päť rokov, čo závisí od študijného odboru, sa poslucháč zúčastňuje prednášok, povinných seminárov a po skončení každého semestra v t.z. skušobnom období skladá skúšky predpísané programom. Keď poslucháč splnil kladené maňo požiadavky, ocitne sa v poslednom ročníku, pred záverom štúdia. V tomto období hlavnou úlohou je napísanie diplomovej práce a zloženie štátnej záverečnej skúšky. Potom nasleduje to, čo tak túžobne čaká každý poslucháč počas svojho štúdia — promocia čiže sláv-

nostné odovzdanie diplому. Je zvykom, že sa tohto slávnostného okamihu zúčastňujú rodičia úspešného absolventa, kamaráti a známi. Čo prežíva promovaný vo chvíli, keď mu akademický zbor slávnostne odovzdá diplomi, ľahko opísať. Jedno je však isté: je v rozpakoch, lebo na ľasnej strane sa teší na diplom a na druhej strane je mu smutno za študentský životom.

Tento slávnostný moment v aule Univerzity Komenského na Šafárikovom námestí zažali aj niektorí naši krajania zo Spiša a Oravy, ktorí úspešne ukončili štúdium na Filozofickej fakulte v Bratislave. V min. roku vysokoškolský diplom obdržal Eugen Mišinec z Hornej Zubrice.

Vysokoškolské diplomy čakajú aj na ďalších krajanských študentov zo Spiša a Oravy, ktorí zatiaľ usilovne študujú v nižších ročníkoch. Chcem podotknúť, že naši krajania študujúci na Slovensku majú zabezpečené všetky výmožnosti študentského života, t.j. štipendium, ubytovanie v študentskom domove a iné.

Sám študentský život je bezpochyby pestrý a zaujímavý. Dni plné štúdia a napäťia sa striedajú s chvíľami radosťí z úspechov. Je tu umožnený priamy kontakt s vedou, blízkym, intímnejším, dávajúcim možnosť poznania. V tomto čase sa formuje a dotvára duch mladého človeka, mladý charakter.

Tento niekolkoročný pobyt na vysokej škole vytvára z nás nielen odborníkov, ale poskytuje možnosť nadobudnúť neoceniteľné duševné hodnoty a skúsenosti, a za to nám prichodí vďačiť bratislavskej Alma mater.

EUGEN MIŠINEC

SLOVÁCI VO SVETE

Kde všade pracujú naši krajania! Veličom vojsk Organizácie spojených národov v New Yorku je napríklad pán Colonell Jean Hrušovský. Žije v USA 50 rokov. Keď hovoria predstaviteľia Československa na zasadaniach OSN, zarúčene sedí na tribúne americký Slovák C.J. Hrušovský. Zoznámil sa s československými predstaviteľmi v New Yorku a bol nimi aj pozvaný do Československa. Pozvanie prijal, v posledných rokoch navštívil starú vlast už dvakrát. Asistroval služobne aj pri slávnostnej ceremonii v starobylem pražskom Karolíne. Keď sa ho pýtal, ako sa mu slávnosť páčila, nadšene odpovedal: „Bolo to tak krásne, ako u nás v kostole na prvej Avenue. Tak krásne tam spievali a hrali!“

ČESKOSLOVENSKÝ SVET

ROĽNÍK - UŽITOČNÉ, ale NAJŽAŽSIE POVOLANIE

Dnes, keď je na trhu stále citelnejší nedostatok potravín, sa stále hlasnejšie hovorí o potrebe faktického podporenia nášho polnohospodárstva. Tieto hľasy nie sú novinkou, ale v súčasnosti majú už charakter všeobecného celonárodného postulátu. Týkajú sa najmä súkromného polnohospodárstva ako hlavného producenta a živitela. Pravdy tohto druhu sa budú stále vzťahovať, aj keď v dôsledku posledných mesiacov vysunutí do popredia robotnícke otázky. A týmto pravdám sa budú musieť podriadiť orgány štátnej moci všetkých stupňov. Nestaňte už žiadne deklarácie a manipulácie, ale bude treba prakticky rozvíjať takú politiku širokej pomoci rolníkom – producentom, ktorá by bola badateľná a súčasne malá záruka trvalosti a rozvoja tohto procesu pomocí, zameraného hlavne na dotváranie výrobných prostriedkov od viedel až po traktory, ale nielen.

Už roky sa píše o význame rolnického povolania, a píše sa vela. Často,

napr. pri príležnosti dožiniek, sa z toho dôvodu dáva dokonca vyznamenanie. Avšak nemožno nevidieť fakt, že toto povolanie patrí k najukrátenejším. Súkromne hospodáriaci rolníci pracujú – bez ohľadu na veľkosť gazdovstva – od svitu do mrku. Ich výrobna a domáca práca tvorí jeden celek, ktorý nemožno rozdeliť a zaberá všetky dni v týždni, v tom aj nedelu, kedy treba taktiež obriadit dobytok. Pritom výrobné riziko je obrovské a všetky straty – okrem živelných, za ktoré dostávajú čiastočne náhradu, kryjú z vlastných prostriedkov. Sociálne výdobytky – ktoré sú v iných povolanach trvalým javom, ako napr. dovolenka, vymedzená pracovná doba, bezpečnosť a hygiena práce atď., neplatiu pre rolnické povolanie, snáď okrem jednej výnimky, akou je účasť vo výročných zájazdoch organizovaných GS-mi do vojvodských miest alebo právo účasti na fašiangovej hasičskej zábave. Ak niekoľ videl atraktívnosť

tohto povolania vo vysokých príjmoch, tak sa to týka za prvé iba niekolikých potentátov na dedine, a za druhé nebral do úvahy náhamu, ktorú treba vynaložiť na získanie každej zlatky. A ešte jedno trápiло ľudí na vidieku. Nazval by som to principiálnou byrokraciou, aká ešte vľadne v úradoch a inštitúciach obsluhujúcich vidieku. Hodno pripomenúť, že súkromne hospodáriaci rolníci trafia ročne až 60 dní na behanie po úradoch, GS-och a výkupných strediskách a iných inštitúciach, kde sa cítia ako dotieravci a prosia o to, čo im patrí.

„Bodaj si musel robiť na vlastnej roli“ – takto možno povedať, ak chceme niekomu priať zle. Teda bude treba mnoho zmeniť od základov, aby význam rolnickeho povolania tvoril základ vo výzive národa – zodpovedal aspoň čiastočne jeho úlohe v našej spoločnosti. Takéto zmeny musia pocítiť predovšetkým sami rolníci, musia zakotviť v ich vedomí ako stály proces obnovy, ktorá nikdy nesklame. Dnes máme do činenia s inými rolníkmi, ako pred rokmi. Totiž tendencia odovzdávania gazdovstiev nástupcom nútí predpokladať, že v polovici osemdesiatych rokov už nebudú viesť gazdovstvá ľudia, ktorí prekročili dôchodkový vek. Budú ich vlastníť mla-

dí. Sú to ľudia, ktorí sú k tomuto povolaniu náležite pripravení, ktorí vedení svojich gazdovstiev chcú plne využívať polnohospodárske vedomosti, a keď sa rozhodli pre ťažkú prácu v tomto povolani, cheú zároveň žiť na primeranej úrovni v širokom zmysle tohto slova. Ich ambicie a ašpiracie musia nájsť žirnú pôdu v kladných premenách, ktoré prisľubili politické orgány našej krajiny.

Súčasný stav nášho trhu sa úzko spája s mnohoročným zanedbávaním a podceňovaním polnohospodárstva. Aj preto máme o.i. takú situáciu, že v Polsku jeden rolník živí iba trochu viac ako šesť osôb, kým vo vysoko vyspelých krajinách nášho kontinentu je to niekoľkokrát viacej. V našich podmienkach, keď je polnohospodárstvo tak veľmi nedoinvestované, producent nemôže prekročiť bariéry pokroku. Preto treba pred ním široko otvoriť všetky dvere a nešetriť pre toto dielo ani sily, ani prostriedky. Treba pôsobiť so zreteľom na to, aby toto ťažké a najužitočnejšie z užitočných povolania dosiahlo náležitý význam. Veď od toho závisí, čo budeme mať na našom stole.

MB

KALENDÁRE

tum nie je jednoduché. Ponecháme tieto výpočty a len poznámenáme, že podľa arabského kalendára máme teraz rok 1401.

V hebrejskom kalendári, počítanom od „začiatku sveta“, máme už rok 5741! Tento kalendár je podeľený na 12 mesiacov a mesiace na 7-dňové týždne. Počiatok roku je pohyblivý a podľa nášho systému počítania pripadá medzi 5. septembrom a 5. októberom. Sedemdnásť týždňov prešiel do našho kalendára.

Pravdepodobne najstarším a zároveň napresnejším kalendárom na svete bol kalendár Mayov, ktorý existoval už pred vyše šestisíc rokmi. V tomto kalendári bol rok rozdelený na 365 dní, ako aj na 18 mesiacov po 20 dní plus 5 dodatočných dní. Tak isto egyptský kalendár vznikol pred vyše šestisíc rokmi. Rozlišoval iba tri ročné obdobia súvisiace s nilskou záplavou, sejboru a žatvou. Bol rozdelený na 12 lunárnych mesiacov po 30 dní a na konci päť dodatočných dní. Nový rok pripadal v júli t.j. v mesiaci, keď Nil vystupoval z brehov, čomu vďačili úrodu. Z tohto kalendára sú prevzali 24-hodinový deň. Používal sa až do zavedenia juliánskeho kalendára v roku 46 pred našim letopočtom. Kalendár starovekého Babylonu sa podobal egyptskému kalendáru, ale deň bol o polovicu kratší.

Máme už teda rok 1981. Takto bol totiž zostavený náš kalendár, ktorý dnes platí vo väčšine krajín na svete. Ale celkom inač to vyzera v iných kalendároch, ktoré vznikli v rôznych obdobiahach a z rôznych podnetov: spoľočenských, náboženských, zvykových a astronomických. Dnes zostało okolo 20 takýchto kalendárov. Majú však taktiež zdôvodnený počet rokov a sú zaujímavé z ohľadu na počiatocne obdobia počítania rokov, iné dĺžky v kalendárnych dňoch, počet mesiacov atď.

Arabovia, vyznavači mohamedánskeho náboženstva, počítajú roky od dňa úteku Mohameda z Mekky do Medíny. Táto zmena miesta pobytu tvorca islamu sa podľa našej časovej miery konala 16.VI.622. roku, ktorý sa stal začiatkom novej moslimskej éry a arabského kalendára. Na dôvodek arabský rok je o 11 dní kratší ako náš a má 12 mesiacov po 29 alebo 30 dní. Preto Nový rok býva vo veľmi rôznych terminoch a vypočítat jeho dátum je.

V Číne je od roku 1949 gregoriánsky kalendár, ale používa sa aj predošlý, ktorý vznikol už v roku 2700 pred našim letopočtom. Podľa neho sa Nový rok, ako sviatok jari, oslavuje vo februári. Zasa Japonci používajú tri kalendáre. Najpopulárnejší je takzvaný „dobový“, v ktorom sa uvádzajú roky – čiže doba vládnutia cisára, druhý je gregoriánsky kalendár, teda náš, a konečne tretí – veľmi zriedkavo používaný – v ktorom sa počet rokov počíta od vstupu na trón prvého vladara Dzimmu v roku 660 pred našim letopočtom. Podľa tohto kalendára je dnes už rok 2641 v dejinách nemytologického Japonska. Okrem toho Japonci – podobne ako Číňania a iné národy na Dalekom východe – radi používajú lunárny kalendár vychádzajúci zo znakov zvieratníka, ktorých je tiež 12, ako v grécko-římskom zvieratníku, ale ich symboly sú rôzne. Spájajú sa nie s rokmi. Pre zaujímavosť uvedieme ich poradie: Potkan, Byvol, Tiger, Zajac, Drak, Had, Kôň, Baran, Opica, Kohút, Pes, Diviak. Rok 1981 má znamenie Kohúta.

Co hovoria východné povery o vplyvach tohto znamenia na ľudí? Teda všetci narodení v rokoch Kohúta (1909, 1921, 1933, 1945, 1957, 1969 a 1981), tak muži, ako aj ženy, sú úprimní, priamí a pravdovravní, ale často im, žiaľ, chybujie takt a dokážu ľudi

bolestne zraniať. Bývajú odvážni a sú rádi, keď si ich všimajú a doceňujú. Nemusí to byť len za duševné vlastnosti alebo srdce, ale dokonca aj za obliečenie. Majú sklon k mitománii, radi skrášľujú svoje zážitky a pripisujú si činy, ktoré nevykonali. Sú citliví na milé slováčka a týmto ich možno ľahko získať. Majú však aj dobré vlastnosti: sú pracovití a svedomiti, dobrí organizátori a majú aj praktický zmysel. Vyhovujú im povolania súvisiace so stavebnictvom, technikou alebo polnohospodárstvom.

V tejto rubrike už nezostalo veľa miesta na januárové počasie. Preto iba pripomienieme, že najlepšie január po vojne – s priemernou teplotou + 2,1°C, sme mali v roku 1975, zatiaľ čo norma pre tento mesiac je – 3°C. Zasa najmrázivejší bol v roku 1963, no a samozrejmejšie v roku 1979. Minuloročný január bol tiež chladnejší ako obvykle. Pripomeňme ešte niekoľko ľudových prísloviev: Na Nový rok pohoda, bude v poli úroda; – Keď na Troch králov mráz trimá, bude ešte dlho zima; – Na Knuta (19.I.), prichádza zima krutá; – Sv. Agneška (22.I.) vypúšťa škovránku z mieška; – V lednu sníh a bláto, v únoru tuhé mrazy za to; – Koncom januára dážď padá, slotný marec predpovedá.

(zozb. Mišo)

Z KALENDÁRA NA –

Treba využať maštáľný hnoj na pole, čo nám ušetrí čas na jar, zlepšuje hygienické podmienky na dvoroch a zvyšuje hodnotu hnojiva.

Ladovú škrupinu na oziminách musíme drvíť bránami alebo vyháňaním zvierat na pole.

Skôr ako príde jar, treba vybieliť maštál, pričom nesmieme zabúdať na žľaby a korytá.

Je to taktiež posledný termín na objednávanie kurčiat na chov. Musíme pripraviť miestnosť na chov kurenca. Každodenne dávky krmív pre hydinu musia však obsahovať vitamíny a minerálne soli. Nesmieme dopustiť k poklesu teploty v kuřinoch.

Ovce treba kŕmiť rozmanitými krmivami a pridávať playenú kriedu a soľ na lízanie. Zároveň musíme venovať mimoriadnu pozornosť jaňiatám, aby mali vždy dosť krmív vo svojich ohradách a neboli smädné.

Koncom mesiaca postrekujeme ovocné stromy a keď je teplo, môžeme začať riediť koruny stromov a vytiaňať zakrpatené stromy. Kmene a hrubšie konáre oškrabávame z lišajníkov, zbarvujeme ich suchého, poskrúcaného lístia, ktoré je sídliskom budúci húsenic. Všetko odnášame na jedno miesto a spálime.

Koniec mesiaca je obdobím nakličovania skôrých zemiakov.

Napriek týmto práciam je vo februári o niečo viac volného času. Treba ho využiť na zvyšovanie odborných znalostí, ktoré sú potrebné pri vedení moderného gazdovstva. Vyplati sa preštudovala odložené polnohospodárske týždenníky, prečítať odborné knihy a neľutovať čas na sledovanie rozhlasových a televíznych relácií s polnohospodárskou tematikou. Nemalo by sa tiež vynechať

priľahllosť vypočuť si prednášku na polnohospodársku školení.

V niektorých rokoch možno už vo februári pozorovať prvé známky jari. Ale najčastejšie býva ešte tuhá zima, hoci ľudové príslovie slubuje, že „keď vo februári mráz ostro trimá, nebude už dlho zima.“ Preto musíme končiť zimné práce na gazdovstve a pripravovať sa na jar.

Počas tohoročnej zimy, kedy je citelný nedostatok krmív, treba sa zvlášť staráť o náležitú organizáciu kŕmenia zvierat.

Inakšie kŕmim jatočný dobytok a inač kravu a jalovice. Kŕmenie jatočného dobytka má hlavne zabezpečiť vysoký výhľadový prírastok a zdravie zvierat. Kŕmenie kráv a jalovíc má okrem vysokej produktivity zaistíť aj správny rozvoj organizmu, plodnosť a dlhý život.

Kravy a jalovice treba prednostne kŕmiť lepšími krmivami, akými sú: seno, lepšia siláž, kŕmna mrkvka, minerálne miešanky, folfamixy a soľ. Následky dokonca obdobného nedostatočného kŕmenia týchto zvierat sú nenahraditeľné. Avšak obdobne slabšie kŕmenie mladšieho jatočného dobytka (hoci sa neodporúča), možno vyrovnáť na jar, keď bude viac krmív. Vysvetlo, že mladé zvieratá sú kŕmené istú dobu, pričom rýchlejšie, keď sa mu zvýši kŕmne dávky a po istom čase vyrovnáva výhľadový prírastok.

Seno v každodennej kŕmnej dávke má nielen dietetický význam, ale je aj prameňom bielkovín, minerálnych zložiek a energie. Prispieva tiež k zachovaniu náležitého zloženia krmív v zažívacom trakte (pokrm je viac kašovitý). Pre jatočný dobytok stačí 1 kg sena, jalovica by mala dostať 2 až 3 kg denne, zasa kravám možno dávať seno vlastne bez obmedzenia. Jeho množstvo sa prak-

ticke určuje podľa iných druhov krmovín, ktoré zvieria dostáva v dennej dávke. Napr. pri vodnatej siláži treba dávať 5 kg sena denne a pri siláži, z ktorej netečie štava, stačia 3 kg. Ostatok potrebných suchých krmív by mala tvoriť slama.

Tento rok je mimoriadne dôležité dopĺňanie krmív minerálnymi zložkami, keďže pre nepriaznivé počasie ich rastliny obsahujú menej.

Keď dávame dobytku viac vodnatéj siláže, pridávame miešanku MM, v ostatných prípadoch je lepší Mikrofos a Manomix. Keď chybí Monomix, možno mladým zvieratám dávať Polfarmix R.

Soľ treba dávať v lizadlach. Keď nemáme soľ na lízanie, možno dávať obyčajnú soľ v množstve 10 g na jednu kravu alebo 5 g na jeden kus jatočného dobytka denne.

FEBRUÁR-ÚNOR

MAXIMÁLNE DENNE DÁVKY NIEKTORÝCH KRMÍV

krmivo	kravy	jalovice
Kŕmna repa	35	15
siláž z čerstvých rastlín (15% s.m.)	30	15
siláž z čerstvých rastlín (20% s.m.)	40	20
surové zemiaky	15	10

S.D.

VI. KAPITOLA

Fond Spoločnosti

- § 46. 1) Fond Spoločnosti tvoria:
a) príjmy z členských príspevkov,
b) príjmy z hnutelného a nehnutelného majetku,
c) dotácie a subvencie,
d) dary, odkazy a milodary,
e) príjmy z podujatí uvedených v § 8,
- 2) Fond Spoločnosti možno používať výlučne na plnenie úloh uvedených v stanovách.
- 3) Všetky rozhodnutia orgánov Spoločnosti smerujúce k zmenšeniu majetku Spoločnosti vyžadujú súhlas príslušných registračných orgánov.
- § 47. Obvody spravujú majetok odovzdaný miestnym skupinám v súlade s uzneseniami a nariadeniami predsedníctva ústredného výboru.
- § 48. Celostátny zjazd alebo mimořadný zjazd môžu schváliť uznesenie o rozpustení Spoločnosti a určení jej majetku.
- § 49. 1) Uznesenie o rozpustení Spoločnosti a určení jej majetku si pre svoju závažnosť vyžaduje kvalifikovanú väčšinu hlasov v súlade s § 22, odst. 3 týchto stanov.
- 2) Uznesenie o určení majetku Spoločnosti v prípade jej rozpustenia musí schváliť registrovaný orgán.
- § 50. Návrh na likvidáciu nemôže byť náhly, ale musí byť podaný na ústredný výbor najneskoršie mesiac pred termínom zjazdu a musí byť zaradený do denného poriadku.

8

§ 51. Celostátny zjazd v prípade rozpustenia Spoločnosti, o čom sa hovorí v § 48, volí 5-člennú likvidačnú komisiu.

- § 52. Uznesenia, zaväzky, splnomocnenia a iné právne dokumenty podpisuje predseda alebo jeden z podpredsedov a tajomník ústredného výboru,
- 2) Finančné dokumenty Spoločnosti podpisuje predseda a tajomník, ako aj hlavný účtovník ústredného výboru,
- 3) Pracovníkov Spoločnosti zamestnaných na úvazku prijmajú a prepúšťajú predseda a tajomník ústredného výboru.

* * *

Urád mesta Krakova
Spoločensko-administrativne oddelenie

ROZHODNUTIE

Na základe článku 28 zákona o spoločenských organizáciach z r. 1932 (Zb. zák. č. 94 odst. 808 s nesk. zmenami) schvaľujem zmeny v stanovách spoločnosti nazvanej „KULTÚRNA SPOLOČNOSŤ ČECHOV A SLOVÁKOV V POESKU“ so sídlom v Krakove, vpisanych do registru spoločnosti a zväzov Urádu mesta Krakova dňa 1. júna 1975 r. pod čísl. 338. Zmenu stanov schválil VI. celostátny zjazd delegátov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov, ktorý sa konal 1. a 2. decembra 1979 v Krakove.

Pripojené stanovy obsahujú ucelený text so zavedenými zmenami. Je to konečné rozhodnutie.

Z poverenia prezidenta mesta
mgr Tadeusz Jaglarz
riadiel oddelenia

Krakov, dňa 16. decembra 1980.

STANOVY

KULTÚRNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POESKU

I. KAPITOLA

Názov, miesto pôsobnosti a sídlo.

§ 1. 1) Spoločnosť má názov: KULTÚRNA SPOLOČNOSŤ ČECHOV A SLOVÁKOV V POESKU a v ďalších odsekcích týchto stanov je nazvaná skratene: Spoločnosť.

2) Spoločnosť je právnická osoba.

§ 2. 1) Miestom pôsobnosti Spoločnosti je Poľská ľudová republika.

2) Sídlom ústredného orgánu Spoločnosti je: KRAKOV.

§ 3. Spoločnosť má právo organizovať obvody a miestne skupiny v oblastiach obývaných Čechmi a Slovákm.

§ 4. Spoločnosť používa pečiatku ktorej nápis sú pre Ústredný výbor zhotovené popri poľskom jazyku zároveň v českom a slovenskom jazyku — okrem toho pre obvody a miestne skupiny, ktoré majú členov zastúpujúcich jedno i druhé prostredie — v českom a slovenskom jazyku pre

organizačné jednotky s rovnodom prostredím.

§ 5. Pôsobnosť Spoločnosti má spoločenský charakter a účasť členov v realizácii úloh Spoločnosti je ceština.

§ 6. Spoločnosť má medailu Za zásluhy, udelenú fyzickým a právnickým osobám, zaslúženým pre rozvoj Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Spôsob udelenia medaily určujú osobitné predpisy.

II. KAPITOLA

Ciel a prostriedky pôsobnosti.

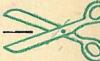
§ 7. Cieľom Spoločnosti je:

1) aktívna súčinnosť pri zapájaní českého a slovenského obyvateľstva do výstavby socializmu v Poľsku,

2) popularizácia a rozširovanie pokrokových tradícii spoločných bojov poľského, českého a slovenského národa,

3) upevňovanie zväzkov bratského spolunažívania českého a slovenského obyvateľstva s poľským obyvateľstvom,

1

- § 33. 1) Valné zhromaždenie obvodu sa koná raz za 3 roky a zvoláva ho obvodný výbor po dohode s predsedníctvom ústredného výboru,
- 2) termín a program valného zhromaždenia mal byť podaný na vedomie miestnych skupín a členov obvodu najmenej 14 dní pred jeho uskutočnením.
- § 34. 1) Na žiadosť predsedníctva ústredného výboru, obvodnej revíznej komisie alebo prijatím 2/3 počtu členov obvodu je obvodný výbor povinný zvolať mimoriadne valné zhromaždenie obvodu.
- 2) obvodný výbor môže taktiež zvolať mimoriadne valné zhromaždenie obvodu z vlastnej iniciatívy po dohode s predsedníctvom ústredného výboru.
- § 35. 1) Valného zhromaždenia sa zúčastňujú:
- delegáti zvolení na schôdzach miestnych skupín,
  - predstaviteľia predsedníctva ústredného výboru s poradným hlasom,
  - členovia ústredného výboru s poradným hlasom,
  - členovia obvodného výboru a obvodnej revíznej komisie s poradným hlasom.
- § 36. K rozsahu pôsobnosti valného zhromaždenia obvodu patrí:
- udelenie absolutória ustúpujúcomu obvodnému výboru za uplynulé volebné obdobie po vypočítaní a prerokovaní správ výboru a revíznej komisie,
- § 37. 1) Valné zhromaždenie obvodu je právoplatné, keď je prítomná aspoň polovica počtu delegátov, v druhom termíne bez ohľadu na počet prítomných,
- 2) valné zhromaždenie obvodu, ktoré priamo zoskupuje členov a podliehajú mu miestne skupiny, je právoplatné za prítomnosti aspoň 50% členov a delegátov, v druhom termíne bez ohľadu na počet prítomných.
- § 38. 1) V obvodoch Spoločnosti, ktoré nemajú miestne skupiny (vidiecke, miestne), namesto valného zhromaždenia obvodu je najvyšším orgánom valné zhromaždenie členov obvodu.
- § 39. 1) Obvodný výbor pozostáva zo 7 — 11 osôb, v tom predsedu, 2-člennym podpredsedom, tajomníkom, pokladníkom a 5 členov. Na miesto členov výboru, ktorí prestali plniť svoju funkciu počas volebného obdobia, prichádzajú kandidáti v poradí podľa obdržaných hlasov.
- 2) Zasadanie obvodného výboru zvoláva predseda alebo podpredseda za účasť tajomníka aspoň raz za 2 mesiace.
- 3) Škrtnutia zo zoznamu členov pre neplatenie členských príspevkov za obdobie presahujúce 1 rok,
- 4) vylúčenia výborom miestnej skupiny pre:
- nedodržiavanie ustanovení stanov, uznesení a nariadení orgánov Spoločnosti,
  - pôsobnosť na škodu Spoločnosti,
  - odsúdenie právoplatným rozsúdom na dodatočný trest zbavenia občianskych práv (nový T.Z.).
- § 14. Proti uzneseniu o vylúčení príslušného členovi právo odvolať sa na valné zhromaždenie miestnej skupiny.
- IV. KAPITOLA
- Hlavnými orgánmi Spoločnosti sú:
- § 15. 1) Celostátny zjazd,
- 2) Ústredný výbor,
- 3) Hlavná revízna komisia,
- 4) Hlavný čestný súd.
- A. Celostátny zjazd:
- § 16. 1) je najvyšší orgán Spoločnosti,
- 2) môže byť riadny a mimoriadny,
- § 17. Riadny celostátny zjazd zvoláva ústredný výbor každé 4 roky.
- § 18. Celostátnemu zjazdu sa zúčastňujú:
- s rozhodujúcim hlasom — delegáti zvolení na schôdzach miestnych skupín a obvodov Spoločnosti podľa zásad, ktoré určí ústredný výbor,
- § 21. Mimoriadny zjazd môže byť zvolaný na:
- základe uznesenia ústredného výboru,

6

3

- 4) oboznamovanie českého a slovenského obyvateľstva s kultúrou polského národa, ako aj polského obyvateľstva s českou a slovenskou kultúrou,
- 5) upevňovanie a kultivovanie českého a slovenského folklóru,
- 6) organizovanie a rozvíjanie českého a slovenského ochotníckeho uměleckého hnutia,
- 7) zvyšovanie všeobecného uvedomenia a odborných znalostí českého a slovenského obyvateľstva v Poľsku,
- 8) rozvíjanie čítatelstva a knižníc,
- 9) spolupráca s osvetovými orgánmi a rodičovskými združeniami v oblasti vyučovania českého a slovenského jazyka mládeže v povinnom školskom veku,
- 10) rozvíjanie osvety pre dospehlých.

§ 8. Prostredkami pôsobnosti Spoločnosti sú:

- 1) organizovanie a vedenie klubovní, klubov a ochotníckych uměleckých súborov,
- 2) dávanie podnetov pre organizovanie kurzov, ako napr. jazykových, kultúrno-osvetových, praktických kurzov pre ženy a iných, ako aj súčinnosť s osvetovými orgánmi v tejto oblasti,
- 3) usporadúvanie prednášok a besied o českej, slovenskej a poľskej kultúre,
- 4) organizovanie uměleckých a kultúrnych podujatí,
- 5) organizovanie vlastivedných výletov,
- 6) organizovanie a vyvájanie tlačovej a vydavatelskej pôsobnosti,

2

- 7) organizovanie záujmových krúžkov pre členov Spoločnosti,
- 8) súčinnosť s orgánmi ľudovej moci a spoločenskými organizáciami v oblastiach, ako v II. kapitole, § 7, odst. 7, 8, 9, 10.

III. KAPITOLA

Členovia, ich práva a povinnosti.

§ 9. Členmi Spoločnosti môžu byť občania Poľskej ľudovej republiky bez ohľadu na národnosť, na základe predpisov zákona o spoločenských organizáciách.

§ 10. Členov Spoločnosti prijíma výbor miestnej skupiny na základe písomnej prihlášky kandidátu.

§ 11. Člen Spoločnosti má právo:

- 1) mať pasívne a aktívne volebné právo,
- 2) využívať zariadenia a pomoc Spoločnosti v rámci jeho pôsobnosti vyplývajúcej zo stanov.

§ 12. Člen Spoločnosti je povinný:

- 1) Zachovávať ustanovenia stanov, služobných poriadkov, ako aj podrobovať sa uzneseniam a nariadeniam orgánov Spoločnosti,
- 2) aktívne sa podieľať na realizácii úloh Spoločnosti,
- 3) čestne plniť všetky práce zvereňné orgánmi Spoločnosti,
- 4) pravidelne platiť členské príspevky.

§ 13. Príslušnosť k Spoločnosti prešťava v prípade:

- 1) smrti člena,
- 2) dobrovoľného vystúpenia predloženého písomne výboru miestnej skupiny po vyrovnaní zaväzkov voči Spoločnosti,

§ 40. 1) Obvodný výbor je výkonným orgánom obvodu. Riadi jeho prácu a je zodpovedný za svoju pôsobnosť valnému zhromaždeniu,

- 2) do okruhu pôsobnosti obvodného výboru patrí:

  - a) riadiť pôsobnosť obvodu,
  - b) plniť uznesenia valného zhromaždenia a rezohodnotia ústredného výboru Spoločnosti,
  - c) vypracovať plány pôsobnosti, finančné rozpočty a správy obvodov,
  - d) spravovať majetok Spoločnosti na území pôsobnosti obvodu,
  - e) podnechať, organizovať a vyvíjať pôsobnosť v súlade s § 8 týchto stanov a podľa všeobecných smernic predsedníctva ústredného výboru,
  - f) odvolávať uznesenia výborov miestnych skupín, ktoré sa nezhodujú s týmito stanovami,
  - g) zvolávať valné zhromaždenia obvodu alebo valné zhromaždenia členov obvodu,
  - h) dožadovať sa zvolania valného zhromaždenia členov miestnych skupín,
  - i) reprezentovať obvod Spoločnosti.

§ 41. 1) Obvodná revízna komisia je kontrolným orgánom a pôsobí na základe poriadku vypracovaného hlavnou revíznu komisiou.

- 2) obvodná revízna komisia pozostáva z 3-ch členov a 2-ch kandidátov zvolených na valnom zhromaždení členov obvodu,
- 3) obvodná revízna komisia volí spomedzi seba predsedu a tajomníka.

§ 42. Orgány miestnej skupiny.

- 1) Valné zhromaždenie,
- 2) Výbor miestnej skupiny,

3) Revízna komisia.

§ 43. 1) Valné zhromaždenie miestnej skupiny zvoláva výbor miestnej skupiny raz za dva roky po dohode s predsedníctvom obvodného výboru,

- 2) Na žiadosť obvodného výboru, obvodnej revíznej komisie alebo aspoň 2/3 celkového počtu členov miestnej skupiny je výbor miestnej skupiny povinný po dohode s obvodným výborom zvolať mimoriadne valné zhromaždenie miestnej skupiny.

§ 44. 1) Valné zhromaždenia miestnej skupiny sa zúčastňujú všetci členovia miestnej skupiny a predstaviteľa obvodného výboru.

- 2) Valné zhromaždenie miestnej skupiny je kompetentné:

  - a) udeľovať absolutórium ustúpujúcemu výboru miestnej skupiny za uplynulé volebné obdobie po prerokovaní správ výboru,
  - b) zvoliť výbor miestnej skupiny na obdobie 2 rokov,
  - c) voliť delegátov na valné zhromaždenie obvodu a celoštátny zjazd,
  - d) udeľovať titul čestného predsedu miestnej skupiny.

§ 45. 1) Výbor miestnej skupiny pozostáva z 5—9 členov, ako aj kandidátov, závisle od uznesenia valného zhromaždenia miestnej skupiny, v tom predsedu, podpredsedov, tajomníka a pokladníka.

- 2) Zasadania výboru miestnej skupiny zvoláva predsedu prípadne podpredsedu alebo tajomníka aspoň raz za mesiac,

- 3) výbor miestnej skupiny plní uznesenia orgánov Spoločnosti a riadi prácu miestnej skupiny vo svojej oblasti.

- 4) Revízna komisia pozostáva z 3-ch osôb a pôsobí podľa ustanovení § 41 stanov.

7

- 2) žiadosť hlavnej revíznej komisie,
- 3) písomný návrh 2/3 počtu členov Spoločnosti.

§ 22. 1) Celoštátny zjazd je právoplatný za prítomnosti najmenej polovice delegátov a v druhom termíne bez ohľadu na počet prítomných,

- 2) uznesenia celoštátnego zjazdu sú schvalované obyčajnou väčšinou hlasov, okrem prípadov vymedzených v odst. 3 tohto paragrafu,
- 3) uznesenia týkajúce sa zmien v stanovách a rozpustenia Spoločnosti sú schvalované väčšinou hlasov 2/3 prítomných delegátov oprávnených hlasovať.

B. Ústredný výbor

§ 23. 1) Ústredný výbor je výkonným orgánom celoštátnego zjazdu, riadi prácu Spoločnosti v medzizjazdom obdobia a je zodpovedný za pôsobnosť Spoločnosti vo volebnom období pred najbližším riadnym zjazdom,

2) ústredný výbor má 25 — 31 členov,

3) v prípade rezignácie členov, ústredný výbor má právo počas volebného obdobia dosadiť na voľné miesta členov, ktorých počet však nemôže presahovať 1/3 zloženia zvoleného ústredného výboru.

§ 24. Do kompetencie ústredného výboru patrí:

- 1) prerokúvať a schvalovať správy, bilancie a finančné rozpočty,

- 2) plniť zjazdové uznesenia,
- 3) spravovať majetok a fondy Spoločnosti,
- 4) určovať percentuálne podielu obvodov a miestnych skupín na členských príspevkoch,
- 5) zvolávať celoštátné zjazdy Spoločnosti,
- 6) ustalovať zásady voľby delegátov na zjazdy,
- 7) zastavovať uznesenia obvodných schôdzí a schôdzí miestnych skupín Spoločnosti a zrušovať uznesenia obvodných výborov a výborov miestnych skupín, keď sa nezhodujú so stanovami a pravidlami,
- 8) určovať výšku členských príspevkov.

§ 25. Zasadania ústredného výboru sa majú konáť podľa potreby, najmenej však raz za rok a zvoláva ich predsedza ústredného výboru alebo v prípade jeho neprítomnosti jeden z podpredsedov. Uznesenia ústredného výboru sa schvalujú obyčajnou väčšinou hlasov, keď je prítomných najmenej 50% jeho členov.

C. Predsedníctvo ústredného výboru:

- 1) Ústredný výbor volí spomedzi svojich členov predsedníctvo v počte od 9 do 15 osôb, ktorého zloženie pozostáva: z predsedu, 3-och podpredsedov, tajomníka a 4 — 10 členov,
- 2) zasadania predsedníctva ústredného výboru sa majú konáť podľa potreby, najmenej však raz za štvrtrok a zvoláva ich predsedza ústredného výboru alebo jeden z podpredsedov.

§ 27. Do kompetencie predsedníctva ústredného výboru patrí:

- 1) plniť uznesenia celoštátnego zjazdu a ústredného výboru,
- 2) reprezentovať Spoločnosť na vonok,
- 3) riadiť celkovú pôsobnosť Spoločnosti a finančné hospodárstvo v rámci rozpočtu Spoločnosti,
- 4) prijímať v mene Spoločnosti akékoľvek majetkové zaväzky,
- 5) schvalovať finančné rozpočty obvodov,

- 6) pripravovať správy, bilancie a rozpočty,
- 7) utvárať a zrušovať organizačné jednotky Spoločnosti,
- 8) vykonávať dozor nad pôsobnosťou obvodných revíznych komisií,

- 2) predkladať návrhy na celoštátnom zjazde vo veci udeľovania absolutória ustúpujúcemu ústrednému výboru,
- 3) predkladať ústrednému výboru pripomienky a návrhy, ktoré sa týkajú jeho pôsobnosti vyplývajúcej zo stanov a finančnej činnosti,

- 4) vykonávať dozor nad pôsobnosťou obvodných revíznych komisií,
- 5) vypracovať návrhy poriadku pre hlavnú revíznu komisiu a obvodné revízne komisie.

E. Hlavný čestný súd:

§ 30. 1) hlavný čestný súd má 5 členov a 3 kandidátov zvolených na obdobie 4 rokov,

- 2) hlavný čestný súd volí spomedzi svojich členov predsedu.

§ 31. 1) Hlavný čestný súd rieši spor, ktoré sa vyskytnú medzi členmi v súvislosti s pôsobnosťou Spoločnosti vyplývajúcou zo stanov,

- 2) v otázkach uvedených v kapitole III., § 15, bod 4 (písmená a) a b) je hlavný čestný súd oprávnený podať návrh na vylúčenie člena Spoločnosti,

- 3) hlavný čestný súd pôsobí na základe schváleného poriadku, ktorý podrobne určuje rozsah a spôsob pôsobnosti.

V. KAPITOLA

§ 32. Obvodnými orgánmi sú:

- 1) valné zhromaždenie,
- 2) obvodný výbor,
- 3) revízna komisia.

5

4

TAKÝ JE ŽIVOT...

SPÔSOB NA MANŽELA. Bohatý farmár z Mexika neplatiel alimenty bývalej manželke a synovi. Istý deň ho uniesli únosci, ktorí žiadali výkupné — 3,5 mln dolárov. Farmára našli na pústi neďaleko hraníc so Spojenými štátmi. Vysvitlo, že organizátorkou únosu bola netreplivá manželka, ktorá sa nemohla dočkať alimentov.

ODPODEĽ. Istý ošetrovateľ z nemocnice v Dayton v USA spýtal sa 109-ročného pacienta, kedy sa muž prestava zaujímať o mladé a pekné ženy. Starý pán odpovedal s úsmevom: Položte túto otázku niekomu staršemu ako ja.

VEDEL ZA ČO SEDEL. V roku 1830 vodec belgieckej opozície Ludvik de Potter bol odсудený na 18 mesiacov žalára za predloženie nasledujúceho návrhu: Do teraz sme bojovali s jezuitami, teraz je načas pustiť sa do ministrov, ich pomocníkov a zástancov...

ZAUJÍMAVÉ INZERÁTY A INFORMÁCIE:

- Zúfalé z Echa Krakova: Rozhodne sa vydám za kohokolvek.
- O menlivosti povolania v Žyciu Warszawy: Absolventka lekárskej akadémie dáva hodiny hry na klavíri.
- O viazanom predaji v Ilustrowanom Kurieri Polskom: Kožuch, čierne tely, silnejšiu osobu predám.
- O zmiznutí citovanom v Szpilkach: V Płomykowej, gmina Santok, sa stratila krava. Poctívneho nálezu prosím o informáciu: Płomykowa 31.

Dnes vám, milé čitateľky, navrhujeme modely šiat, ktoré sú vhodné tak pre štíhle, ako aj pre plnoštíhle postavy. Sprava vlnené šaty voľného strihu so všívavnými úzkymi rukávmi a šálom v golierom. Na našom obrázku sú bledomodré s tmavomodrým koženým opaskom, kabelkou, topánkami a rukavičkami. Šaty zlava sú z mäkkej, tenkej, vlnenej látky s príliehavým živôtikom, úzkymi rukávmi a ľahko rozšírenou sukňou. Viazačka je z tej istej látky ako šaty. Na našom obrázku sú šaty bledoružové.

POVEDANÉ, PREČÍTANÉ

Tam kde sa začína tajomstvo, končí spravodlivosť. (E. Burke)

Zena sa priznáva k svojmu veku pred ráňajkami. Muž po večeri. (F.N. Syndicate)

Maďarský básnik Sándor Petöfi nikdy nemal peniaze. Raz sa mal prepravit na druhý breh rieky, ale nemal peniaze na prievoznika. Povedal mu teda:

— Priateľ môj, prevez ma na druhý breh a ja sa ti odplatím dobrou radosť. — Prievozník pristal na také podmienky a keď Petöfi bol už na druhej strane, povedal mu: — Nikdy sa s nikým takto nedojednávaj ako so mnou, ale ber od každého čo ti patrí, lebo v inom prípade nič nezarobiš.

ODPOVEDÁME

ZNEPOKOJENÁ MATKA: SOM VEĽMI ZNEPOKOJENÁ. MOJE DESATMESAČNÉ DIEŤA ĚSTE NEZACALO CHODIŤ. SUSEDKINO DIEŤA, KED MALO OSEM A POL MESIACA, UŽ SA POKÚSALO CHODIŤ.

Nemusíte sa obávať, keď sa okrem toho dieťa vyvíja úplne normálne. Fyzický a duševný rozvoj dieťaťa je dosť diferencovaný. Sice dieťa by malo začínať chodiť, keď má 9 až 12 mesiacov, ale netreba sa hned znepokojovala, keď sa tak stane trochu neskôr, čiže po skončení prvého roku života. Môžete si teda ušetriť porovnanie so susedkiným dieťaťom.

Ostatne, ak sa dieťa trochu oneskorí s ovládaním nejakej činnosti, veľmi rýchle nadrobí toto oneskorenie. Nemusíme asi pripomínať, aké je dôležité práve v prvom roku života venovať dieťaťu čo najviac pozornosti, hrať sa s ním, rozprávať atď.

UKÁŽ MI SVOJU KABELKU

Kabelka má pre ženy veľký význam — prakticky a ozdobný. Psychológovia tvrdia, že už prvý pohľad na kabelku umožňuje dospieť k istým náhladom o jej majiteľke.

● Mikroskopická, originálna, ale veľmi napcháťa kabelka a zároveň niekoľko väčších nákupných tašiek je dôkazom malej predstavivosti a ne-predvídatnosti.

● Veľká kabelka, ktorú žena nosí na všetky príležitosti, svedčí o sklove k pesimizmu, nedostatku sebadôvery a všeobecne o malej energii, zase na druhej strane o prílišnej opatrnosti. V takých kabelkách možno nájsť skoro všetko.

● Ženy s fantáziou, ale trochu ľahkomyselné, majú rady kabelky živých farieb. Kúpili ich, lebo sa im páčila pekna farba a nestarali sa o to, či sa dá zosúdiť s oblečením.

● Ženy s pevnými a vernými citmi majú neporovnatelne radšej kožené kabelky ako kabelky z umelej hmoty.

● Dajte si však pozor na ženy pekne učesane, esteticky a pomerne dráho oblečené, ktoré majú staré, zafúlané kabelky. Sú obvykle príliš nelogické a nedôsledné a pri zdanlivom poriadku je v ich živote iste nejaký zatajený neporiadok. Okrem toho rady odkladajú taškie veci „na neskôr“.

● Zasa záľuba v častých zmenách kabeliek a kupovanie stále nových poukazuje na psychickú nestabilitu a nedostatok presne vyhranených záľub a názorov.

Humor

Chváli sa známa pred znáomou:
— Ja svojmu dieťaťu všetko dožičím...

Dokonca aj otcov má dvoch!

— Tak vy ste úradník? A aké máte možnosti povýšenia? — sputuje sa budúci test snúbence svojej dcéry. — Obrovské! Teraz som v najnižšej platovej stupnici...

Mladý muž sedí v kine vedľa peknej dievčiny. Dodá si odvahu a pobozkáju. Keď sa dievča neohradí, znova ju pobozká. Po chvíli sa začudovane spýta:

— Prečo nič nehovoríte?
— Mamička mi zakázala hovoriť s cudzími mužmi!

Manželia sa hádajú. Manžel sa bráni:

— Ja som zlý manžel?! Ved' mám rád dokonca i eudzie manželky!

Z DOMÁCÍHO HRNCE

Stolní a olivový olej prechováváme v teplote asi 10 stupňov a nejlépe v tmavých mestech.

Vejce jsou chutnejší, neukládáme-li je v chladničce; jejich póravita skoráčka snadno pohlcuje pachy jiných potravin.

Sýr v chladničce nejlépe přechováme zabalený ve vlhké utérce. Z chladničky nutno sýr vyndat asi hodinu pred jídlem.

Čin chvátá za myšlenkou.
Svízel, předběhne-li ji.

(Lec)

Šťastný je člověk, kterého varuje cizí chyba.

(J. Á. Komenský)

Tento elegantný kostýmek odporúčame štihlym ženám. Má klasický strih, kabátik zapinaný na jeden gombík a rovnú sukňu. Model na našom obrázku je béžový a doplnky tmavo-hnedé. Zasa športový kobátk z kočkovanej bielo-béžovej látky si iste rady ušijú mladé dievčatá.

kútik zberateľov bylinky

RUMANČEK PRAVÝ

(Matricaria chamomilla L.)

Je to jednoročná silne aromatická bylina, vysoká do 50 cm, obvykle silne rozvetvená. Rumanček kvitne od mája do jesene. Rastie na úhoroch, pri staviskách a na poliach ako obyčajná burina.

Najhodnotnejšiu surovинu získavame zberaním polozvinutých kvetných úborov s krátkou stopkou. Rumanček pravý možno odlišiť od mnohých iných neliečivých druhov podľa vypuklého, vo vnútri dutého kvetného dna.

Cerstvé kvety sa ľahko zohrevajú, preto sa ich nesmie stláčať, len ich čo najskôr uložiť na suchom a zatienenom mieste.

Rumanček je jedným z najstarších liekov. Používa sa ako protizápalový prostriedok, proti kŕčom, proti chorobám zažívacieho traktu, ľadivín, žaludečným vredom a vredom dvanásťnika, pri poruchách vylučovania žlči. Okrem toho sa používa na umývanie očí, pláchanie úst a hrudla, pri ženských a kožných ochoreniach a do kúpelov, najmä detí.

V mnohých krajinách sa vývar z rumančeka piye namiesto čaju. Veľký význam má rumanček aj v kozmetike. Používa sa o.i. pri výrobe tekutín na umývanie vlasov, prisad do kúpelov, skrášľujúcich pleťových masiek, zubných pásť, krémov a balzamov.

Dlužníci a věřitelé

Zvykové právo afrických Hotentotů — předchůdců černošského obyvatelstva Bantu na mysu Dobré naděje v jižní Africe — trestá ublížení na těle vysokou pokutou a také... vydržováním rodiny postiženého až do jeho celkového výčlečení.

Pozůstatky podobných způsobů trestání lze nalézt v Číně: věřitel se s celou rodinou nastěhuje do domu dlužníka až do splacení půjčky. V USA v roce 1837 vydala vláda státu Mississippi nariadení, že každý, kdo v souboji zabije soupeře, musí zaplatit jeho dluhy.

mladým mladším ajmladším

Nový rok

.2
Do červena mrazom
vyštípaná tvár.
Z kalendára hľadí
mesiac január.
Košienka z ľadu,
vlasy ako dym,
do dverí k nám vchádza
nový rôčik s ním.

.3.
Roztrhli sa ráno
biele periny.
Letia na zem vločiek
celé množiny.
Kým ich na kvet zmení
teplý slnka lúč,
po celý rok vzorne
správaj sa a u!

Nezabudnite na
srdečné blahoželania: 21.I. — Deň
babičiek.

SVIATOK STAREJ MAMY

Do rozprávky nebo vkočí.
Mesiac tečie po úboči.
Na okienko hviezda klopne.
Tieň si liha na konope.
Strom sa túli bližšie k domom.
Nôcka pláva nad domovom.
Stará mama pradie pieseň,
sta vretenom k nám ju nesie.
Dáva pieseň kolovrátka
poootvorí stare vrátku.
Deti moje, čas je krátky,
počúvajte: Boli priadky...
Boli priadky, bola zima.
Mesiac priadky pripomína.
Zajtra bude veľký sviatok,
roztočíme kolovrátok.

KAROL KARMAN

Snehuliak

Poletuje snežik biely,
celkom presne taký,
z akého sme včera chceli
stavať snehuliaky.
Zanáša ho biely vánok
aj do nášho dvora,
bude tu stáť zajtra ráno
snehuliak sta hora.

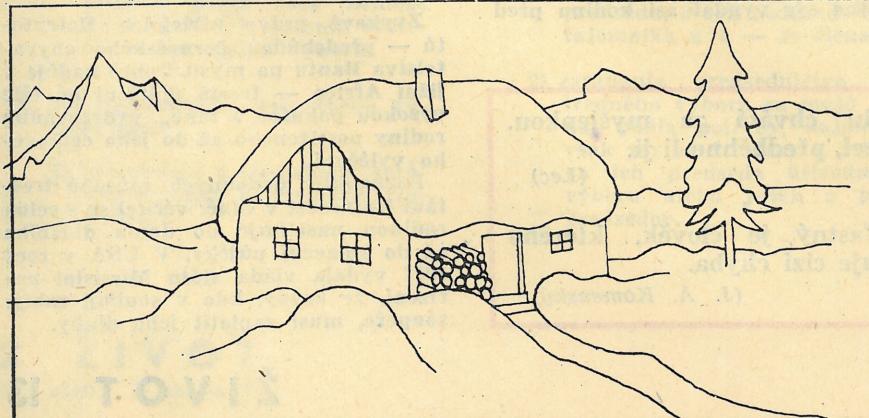
JURAJ FAJČÍK

JÁN HRIVNÁK
(19) — zaujíma sa o modernú hudbu, zbiera platne zahraničných skupín. Adresa: 059-21 Svit 97, ul. kpt. Nálepku, okr. Poprad.

VYFARBENÝ OBRÁZOK POŠLITE DO REDAKCIE. NAJKRAJSIE OD-
MENÍME KNIHAMÍ.

Prišla zima

Prišla zima, prišla zima,
treba chystať sane,
už sa všade zabeleli
okolité stráne.
Sneží, sneží, stále sneží,
za plotom je závej,
len nám, vetrik-severáčik,
vela snehu navej!

Rýchlo sane, rýchlo sane,
ej, to bude nádhera!
Budeme sa spúštať z vrška
do samého večera.

EVA KOPÚNKOVÁ

Zimná pesnička

Perinôčka, skry ma,
lebo prišla zima,
a ty, milá piečka,
zohrejze mi pliečka!
Najlepšie je proti zime,
keď si lyže pripravíme.

ETELA FARKAŠOVÁ

L'udo Ondrejov

ROZPRÁVKY Z HÔR

Medved' spod Pavelcova

A kym sa takto rozprávalo, vytučený Matej si pokojne spal svojim zimným spánkom v teplej jaskyni, ktorú pod Pavelcovom objavil.

Horšie to bolo s Tarom. Ludia za vojny i dlho po nej nemali čo jest, preto i psi museli s nimi hľadovať. Taro bol chudý a vyhladovaný, túlal sa po celom chotári, hľadajúc kúsok obživy.

Nikde nič nenašiel, dedinskí psi presledili všetko už pred ním a kde akú košť našli, hned ju i spratali. Zašiel teda ďalej od dediny, že si azda tam niečo pohľadá.

V úbočí vrchu našiel ľudské stopy a okolo nich porozhadzované kúsky mäsa. Nevedel Taro, že je to strychním otrávené mäso, ktoré polovnici hľadujú, aby skntrili líšky a zmocnili sa takto druhej kožušiny. Poprehital mäso a akoby posilený a veselší utekal domov. No neutekal ďaleko. Na kraji dediny padol a metal sa po zemi v strašných bolestiach. Ešte raz sa pozbieral a dobehol na mostík pred dvorom svojho gazu. Tam skončil. Keď vysiel Mišo Strmeň z izby, našiel tam svojho dobrého Tara, vystretého, s očami podbehnutými krvou...

Zosmutel Mišo Strmeň nad smrťou svojho dobrého Tara, vzal ho do plachty a šiel ho pochovať na okraj hory, po ktorej sa Taro tolko túlal.

Aj on bol obeťou vojny, iej smrtiaceho hladu... Kopal Strmeň janu do zamrznutej zeme, vetrik podúval a osuhelou ovinuté vetvy stromov, zvonkajúc o seba klopkali... Tak sa s dobrým Tarom lúčili...

Keď sa budúceho leta znova zjavili rubaci na úpatí hôr, aby stinali stromy, premnho ujúkali a lomožili. Mateja to znešokovalo, ale výkhal ešte do noci a pod jej tmavým pláštom vybral sa do sveta, aby navždy odišiel spod Pavelcova, z kraja, kde sa bol ulahol. Zamieril do hlbokých lesov Rudohoria a nikdy viac o ňom ľudia nepočuli.

Dnes je už možno starým medveďom, s ktorým by nebolo radno stretnúť sa v kosodrevine. Alebo sa stretol s nepriateľským človekom a mihom sa vystrel na zemi, prevítaný cez srdce ohnivou guľou pušky. A dnes niekde v teplej izbe hovejú si polovníkove deti na jeho teplom gaštanovom kožuchu a nikdy viac o ňom ľudia nepočuli.

Celú zimu prikrumjte
vtáky a zvieratá. Napište
nám do redakcie, ako
to robíte. Vaše listy
uveřejníme a medzi Vás
vyžrebuju knižné od-
meny.

Prečo sa sýkorka tak veľmi radovala

Raz zavčas rána sa na konáriku vysokého jaseňa prebudila sýkorka. Pozrela sa na snehové záveje, na zajačikove stopy v snehu pri starom pníku. A už sa rozozvučala jej zvonivý hlások. Spievala, sama sebe sa čudovala:

„Prečo sa radujem? Stromy sú ešte čierne a holé. Ani vlnačajšie lístočky na nich nevidno!“

Vtačik vyletel z dutého stromu, a podľa k jásarnej, na ktorej ostali ešte plody. Ale v noci viesť pozrážal červené jahôdky z konárikov a tie teraz ziarili na snehu ako žeravé uhlíky. Sýkorka si pochutnávala na dobrých jahôdkach a znova zanôtila. Odrazu si však uvedomila, že sa vlastne ani nemá prečo radovať a odletela.

„Prečo sa vlastne radujem? Celú noc dul viesť, jahôdky poobijal a pod stromy záveje navial.“

Vzletila na vysokú briezku, pohodala sa na tenkých konárikoch a... zanôtila:

— Prečo mám dnes takú radosť? — čudovala sa nahlas. — musíme sa niekoho spýtať!

A odletela na lesnú čistinku, na ktorej sa vtáčky vždy strečávali, aby si pohovorili, čo je v lese nové. Dnes tam bol pravý vtáči snem. Všetci veseli štebotali, pípalí, pišťali, tľkli zábäčikom a krúžili nad čiernomu stúžkou upostred bieleho snehu.

A keď sa naša sýkorka pozrela na čierny pásik, zaradovala sa:

— Teraz už viem, prečo sa tak radujem! Dnes slniečko vystúpilo vyššie ako inokedy, lebo je už Nový rok. O chvíli bude počuť, ako pod snehom žblnkoce malý pramienok. A potom zasa pride jar, všade bude krásne a veselo!

Sýkorka vzletela k oblohe a zanôtila tú najkrajšiu pieseň:

— Ciň-ciň-ciň-ciň!

ŽIV
CZASO
SPOŁE
KULTU
00-372
ul. Foks
Tel. 26-

O ODSZKODOWANIU ZA WYPADEK PRZY PRACY we włnym gospodarstwie, które się należy rolnikowi od 1 stycznia 1978 roku pisaliśmy w Źycie. Z listów czytelników wynika jednako, że ZUS nie chce uznać wszystkich przyczyn wypadków, jakie mają miejsce w gospodarstwie. Często odrzuca się wnioski złożone w przewidzianym 6-miesięcznym terminie, kwalifikując się je bowiem jako nie związane z działalnością producyjną. Podamy tutaj klasyczne przykłady odrzucane przez ZUS a uznane przez sąd pracy i u-

bezpieczeń społecznych. Odmówiono odszkodowania rolniczego, która złamała rękę w drodze do sklepu, w którym chciała kupić widły dla gospodarstwa i chleb dla rodziny. Nie chciano również uznać wypadku, jakiego uległ rolnik, w czasie kiedy prowadził psa do weterynarza, jak również kontuzji wtaścicielki, która niosła wodę ze studni do domu a nie do obory czy chlewni. ZUS twierdził, że tego rodzaju działalność nie miała związku z produkcją. Wiele spraw tego rodzaju trafiło do Sądu Najwyższego, który stanął na stanowisku ścisłych związków gospodarstwa domowego i produkcyjnego rolników. Ślusznego zauważał jeden z publicystów specjalizujących się w tej problematyce, że dla uzyskania

odszkodowania przez rolnika nie ma znaczenia, czy rolnik spadł z drzewa i uległ wypadkowi rwanie owoce na sprzedaż, czy też dla siebie, tak samo jak to, czy kiedy jechał na rowerze oglądając jak rośnie zboże i wtedy złamał rękę.

W każdym przypadku negatywnej odpowiedzi od ZUS-u trzeba w oznaczonym terminie odwoływać się do sądu. Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczenie Społeczne dla woj. nowosądeckiego ma siedzibę w Krakowie, a dla województwa piotrkowskiego siedzibę w Łodzi.

ODPOWIADAMY CZYTELNIKOWI AB Z ORĄWY: z przywileju wcześniejszego przejścia na emeryturę skorzystać może mężczyzna, który ukończył

lat 60, posiada okres zatrudnienia 25 lat ale pod warunkiem, że zostanie zaliczony do I lub II grupy inwalidzkiej, bez względu na to, czy inwalidzwo powstało wskutek wypadku w zatrudnieniu czy z innych przyczyn. Prawo to przysługuje także osobom zaliczonym do III grupy inwalidów, jeżeli inwalidzwo powstało wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej. Z uwagi na zły stan zdrowia — o czym nas informowaliście — radzimy zwrócić się do zakładu pracy z wnioskiem o wystąpienie o rentę inwalidzką. Zakład ma obowiązek przekazać ten wniosek do właściwego inspektoratu ZUS wraz z wszystkimi wymaganymi dowodami.

MB.

ZAPALENIE PLUC U ŚWIŃ

Zapalenie płuc najczęściej spotykane jest u prostąt i warchlaków narażonych na przeciagi, trzymanych w pomieszczeniach wilgotnych, mających betonowe podłogi. Świnie dorosłe rzadko chorują na zapalenie płuc, gdyż są odporne na zimno.

Inna dość często spotykaną przyczyną zapalenia płuc u świń jest nieumiejętne zadawanie (wlewanie) płynnych leków. W wielu wypadkach właściciele świń ulegając namowom sasiadów, dają na przeczeszczepianie roztwór soli gorzkiej, olej, napary z piórunu i inne lekarstwa, wlewając je do jamy ustnej. Wskutek takiego zadawania leków, świnia zachystuje się i płyn zamast przez przelyk do żołądka, dostaje się przez tchawicę do płuc, powodując zapalenie. Takie zapalenie płuc nazywamy zapaleniem zachystowym;

często kończy się ono śmiercią zwierzęcia.

Objawami zapalenia płuc sa: duszność, kaszel oraz podwyższona cieplota ciała.

Chore świnie powinny jak najwięcej przebywać na świeżym powietrzu. W zimie trzeba umieścić je w ciepłym, suchym i dobrze przewietrzonym chlewie, z dużą ilością ściółki. Leczenie należy powierzyć lekarzowi. Oprócz zabiegów leczniczych duże znaczenie ma odpowiednie żywienie. Karma powinna być lekkostrawna i pożyw-

na. Dla świn młodych najbardziej wskazane jest podawanie gotowanej kaszy jeczmiennej.

Zapobieganie chorobie polega na stworzeniu świniom odpowiednich warunków utrzymania. Przed wszystkim chlewy powinny mieć zapewnioną odpowiednią wentylację, suchą ściółkę należy słać oficie. W ciepłej porze roku świnie powinny przebywać cały dzień na powietrzu, na jesieni i zimą zabezpieczać się chlebem od zimna i przeciągów.

H. MĄCZKA

ZUZKA

V ZIMĚ NENÍ NAD ZELÍ. Kysané zeli je nejlevnějším a nejdostupnějším zdrojem witamínu C v zimě. Naše babičky to dobře věděly, zeli si samy nakládaly a v kuchyni často používaly. Nejlepší je zeli syrové, které také podporuje střevní peristaltiku, ale i po uvaření trochu vitamínu zůstane.

SALÁT Z KYSANÉHO ZELÍ: šťavnaté zeli posekáme, přidáme postrouhané jablko a kyselou okurku, jemně posekanou cibuli, pepř a lžíčku nebo dvě stolního oleje. Můžeme přidat i syrovou nebo vařenou postrouhanou mrkev a uvařenou pro-

chladlou perlovou fazolku.

JIHOČESKÝ HOLEČEK: kysané zeli překrájíme a v troše vody do měkké uvaříme. Zvlášt v osolené vodě s kmínem uvaříme oloupané brambory, vodu slejeme, brambory rozmačkáme, přidáme zeli, dobré promícháme a na míse polijeme rozškvárenou slaninou.

ZELNAČKA: kysané zeli překrájíme, zalijeme potřebným množstvím vody (1/4 l na osobu), přidáme bobkový list a uvaříme. Zahustíme smetanou s rozkverlanou moukou nebo červenou jiškou, přidáme usmaženou cibulkou a pováříme. Podle chuti přisolem a přidádáme červenou papriku.

BRAMBOROVÉ HALUŠKY S KYSANÝM ZE-

LÍM: 60 dkg brambor 20 dkg hladké mouky, 4 dkg sádra, 40 dkg kysaného zeli, 4 dkg cibule, sůl. Omyle, oloupané brambory postrouháme, osolíme, smícháme s moukou a do vařící osolené vody zaváříme halušky (vykrajujeme lžici nebo nožem odkrajujeme kousky těsta z prkénka přímo do vody). Jemně posekanou cibuli usmažíme na tuku, přidáme posekané zeli, uvařené halušky a promícháme.

ZELNÍKY: kynuté těsto: 30 dkg mouky, sůl, 1,5 dkg droždí, asi 1/8 l teplého mléka, 1 žloutek, 6 dkg rozpuštěného tuku. Dobře vypracované těsto necháme vykynout, vykynuté rozválíme na 1 cm silně, rozkrájíme na obdélníky, do středu každého dáme lžíčku nádivky a dobře

uzavřeme. Válečky necháme na vymaštěném plechu vykynout, potřeme bílkem a v troubě do červena upečeme. Zelníky můžeme také smažit na tuku jako volečky (nepotíráme vajíčkem). Nádivka: kysané zeli (asi 20 dkg) lehce prolijeme studenou vodou a uvaříme do poloměkké. Přecedíme a necháme dobré odkapat, jemně posekáme a v kastrolku s kouskem tuku, 3 lžičemi sladké smetany, špetkou soli, cukru, pepře a muškatového květu do měkké udusíme. Prochladlou nádivkou plníme těsto; do nádivky můžeme přidat zvlášt udušené a posekané sušené houbu. Zelníky podáváme s čistým červeným bořščem, snažené také s houbou, petrželovou nebo jinou omáčkou. Jsou však chutné i s čajem.

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNYMI ČAŽKAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTÓRE VÁS ROZČUELUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU:

REDAKCIA ŽIVOT, 00372 WARSZAWA, UL. FOKSAL 13, ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redaguje: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelny, Marian Kaškiewicz — z-ca red. naczelny oraz społeczne Kolegium redakcyjne w składzie: Augustin Andrasiak (Jabłonka), František Bednářík (Nowa Biala), Alojz Biel (Zubrzyca Górska), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Alojz Galiuš (Krempachy), Vladimír Hess (Lublin), František Chalupka (Nowa Biala), Bronisław Knapičák (Mikołów) Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Andrej Kucek (Lipnica Wielka), František Kurnát (Nowa Biala), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídla Mšalová (Zubrzyca Górska), Lídla Mundilová (Kučov), Ignáč Nižník (Myślenice), František Paciga (Krempachy), Alžbeta Stojowska (Warszawa), Ján Špernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Valerie Wojnarowská (Warszawa), Andrej Vaksman'ský (Tribš), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowská; tłumaczenia na jęz. słowacki — Alžbeta Stojowská; weryfikacja stylistyczna i korekta jęz. słowackiego — Ján Špernoga; red. techn. Mieczysław Pożarski; red. graf. Krystyna Iwanicka.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo Współczesne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-490 Warszawa, ul. Wilejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES ZG TKCIS: 31-624 Kraków, ul. Szpitalna 38, tel. 212-92. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele w terminach: do dnia 25 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego i cały rok następny, do 10 marca na II kwartał roku bieżącego, do 10 czerwca na III kwartał i II półrocze roku bieżącego, do 10 września na IV kwartał roku bieżącego. Cena prenumeraty: kwartał 6 zł, półrocze 12, rocznie 24 zł. Jednostki gospodarki uspójczonej, instytucje, organizacje i wszelkiego rodzaju zakłady pracy zamawiają prenumeraty w miejscowościach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch”, w miejscowościach zaś, w których nie ma Oddziałów RSW — w urzędach pocztowych. Czytelnicy indywidualni opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych i u doręczycieli.

Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch” Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę jest droższa od prenumeraty krajowej o 50% dla zleceniodawców indywidualnych i o 100% dla zleceniodawców instytucji i zakładów pracy.

Oddano do sklepu 6.I.1981 r. Numer podpisano do druku 24.I.1981 r.

Druk: Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa-Książka-Ruch”, 00-375 Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1256. L-117. Nr indeksu ISSN 0514-0188.

PSYCHO-ZÁBAVA

MENO VEŠTÍ

MARCELA. Pochádza z mnogohetnej remeselníckej alebo roľníckej rodiny. Spravidla je jedináčka a najčastejšie miláčik otca, po ktorom zdedila krásu a charakter. Pomerne vysoká, štíhlá, s peknou, súmernou postavou. Je pekná, muda a atraktívna. Má krásne oči nezábukovej farby buď v odteni morských hlbín alebo jesennej hnedosti, vlasy husté, svetle alebo tmavobielavé. Ženy, ktoré majú toto meno, sú energické, ctižiadostivé, dôvtipné a majú pevnú vôľu. Vyžaruje z nich vždy obrovskú vnútornú silu, hoci zdanlivo pôsobia dojmom jemných a slabých žien. Marcela je svedomitá, solídna, dôkladná, pracovitá a systematická. Zároveň je pokojná, optimistická — napriek prechodným starostiam. V spoločnosti nikdy neukazuje svoje starosti ani nehovorí o nich. Vďaka spomínamej pracovitosti sa učí dobré a dosahuje v živote pomerne veľké úspechy. Spravidla však nebaží za pozlátkou, luxusom a majetkom, ale je spokojná s tým, čo má. V živote má viacero práce, starosti a námahy, ako šťastia a radosti. Ale nenarieka, vie sa tešiť šťastím a úspechmi iných. Obvykle sa vydáva za múdreho, dobrého človeka a je dobrou manželkou a matkou. Býva z nej výborná pracovníčka, bystrá, dobrá organizátorka, dosahuje vysoké postavenie, keďže značne prevyšuje svojich spolupracovníkov. Je realistka, ale zároveň romantická, moderná, ale aj tradicionalistka. Máva jedno alebo dve deti, najčastejšie chlapcov, ktorí sa podobajú matke. Žije dlhšie ako manžel.

TADMÍR

snár

VERÍTE SNOM? NIE? ANI MY NEVERÍME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PRESDUDOK NAŠICH BABIČIEK. OSTATNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

ĽAD — je to veľavýznamný sen podľa toho, ako sa vám sníva. Keď ste napríklad videli vo sre veľké množstvo ľadu a snehu, malo by to znamenať, že vás očakávajú prekážky každého možného druhu. Keď ste sa na ľade poklali a padli — musíte si dať pozor, malo by to znamenať sklamanie v lásku. Keď ste vo sre chodili po ľade, vraj by sa malo vydati to, čo podniknete v najblížom čase. Ale keď sa pod vami ľad prelomil, musíte si dať pozor, lebo malo by to znamenať, že vás čaká veľký strach. Snívalo sa vám, že ste ľad jedli? Pouvažujte, či nepracujete nad niečím celkom zbytočným. Možno by ste mali vynaložiť viac energie na užitočnú a potrebnú prácu. Kupovať vo sre ľad v malom, ale aj vo veľkom množstve znamená, že sa vraj zamilujete a to neočakávané a prudko. Keby sa vám snívalo, že ste videli ľad v lete, malo by to znamenať, že práca vám neprienešie úžitok.

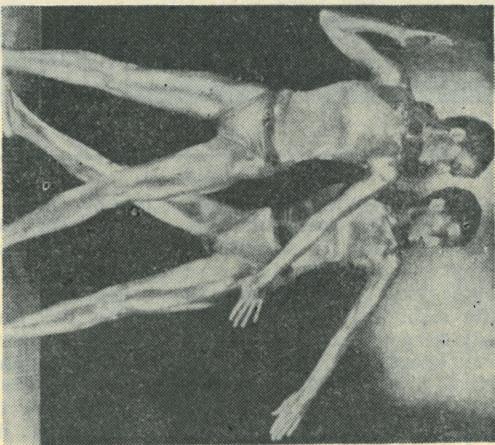
LAMPA — keď ste videli ako horí, môžete očakávať pokojné a radostné dni, ale keď ste ju zhasívali, vraj to znamená utrpenie, teda môžete očakávať menšiu nemoc. Keď ste lampa niesli, podľa všetkého konáte správne a keď ste ju zažiali — je to veľmi dobrý sen, lebo znamená šťastie.

ŽIVOT

ZASOPISMO POĽECZNO KULTURALNE

372 Warszawa
Foksal 13
26-44-49

Stáva sa aj takto...

ŠTÄSTNÁ RODINA je rodina plánovaná, propaguje mexický tisk, rozhlas a televize. Mexiko je totíž zem, v níž vystúpila neotkavaná demografická exploze. V roku 1940 to byl sotva devatenásťmiliónový národ; dnes je jízdnedesaťmiliónový a v roku 2000 se počítá se 130 milióny obyvateľov. V súčasné době prozíva Mexiko obrovské potíže v oblasti výžvy a perspektiva skoro dvojnásobného zvýšenia počtu obyvateľov je pôsobivo hrozou, apokalypsom. Podľa viacinu reportu zhľuba 50 proc. obyvateľ zem ďaž dnes žije pod minimálnou existenčnou úrovňou, za dvaacej let to môže byť jíz 80 proc.

grafuje a jej najlepšie — a veľmi chválene — snímky si možno prezrieť na výstave v jednej parížskej galérii. Zároveň Gina prečíva novú lásku! Priateľom stále krásnej Tallyky je Ives Piaget, svätošiarsky milionár a potník v hodinársko-šperkárskom odvetví, dircícty preštredelý pán. Gino súkromnom živote bude február tak tiež príaznivý.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BYKA (21.4.—20.5.) — mnohí ľudia narodení v tomto znamení budú stiesaní, niektorí budú mať fažkosti s partnermi. Nesmiate sa vzdávať. Koncom mesiaca sa všetko urovná. **OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ BLÍŽENCOV** (21.5.—21.6.) — v prevej polovici mesiaca môžete očakávať rôzne prekážky, ktoré však prekonáte. Dajte si pozor na klesajúce, možno mat veľmi zlé nasledky.

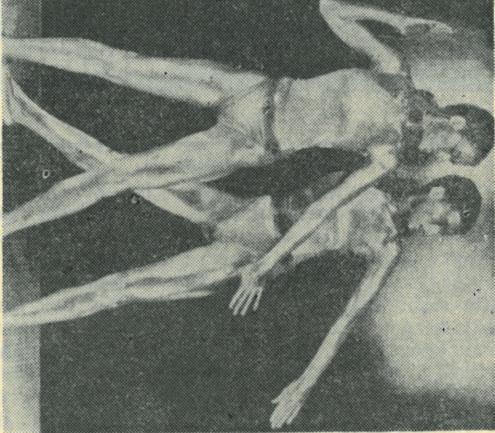
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ RAKA (23.7.—22.7.) — tento mesiac je priaznivý pre vybavovanie úradnych záležitostí. Mladí majú možnosť uzavriť nové znamnosti počas spoločenských príležitostí. **OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ PANNY** (24.8.—23.9.) — pocas spoločenských priležitostí, ktorých sa vo februári zúčastníte, dajte si pozor, aby ste nevyráholili — mohete si poraziť, ale o to neprosia, aby vás zbytočne nerazávali.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ VODNÁRKY (21.11.—18.12.) — môžete očakávať finančné starosti, mladí hádky s partnerom. Preto by ste nemali konat neuváženie, dať si pozor najmä na reči. **OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ RÝB** (19.2.—20.3.) — tento mesiac bude pre vás veľmi dobrý a to tak po finančnej, ako aj citovej stránke. Dajte si pozor na prechádzky.

DIETĂ AKO DARČEK. Staré porekadio vraví: cez žalúdok do mužského srdca. Avšak najnovšie výskumy dokázali, že je to okružná cesta. Totíž najkratšia cesta do srdca vede cez ucho. Takto aspon tvrdia talianski psychológovia. Asi majú pravdu. Veď ktorý muž odolá žene, ktorá sa načasťná jeho prednostami.

Nova teória. Staré porekadio vraví: cez žalúdok do mužského srdca. Avšak najnovšie výskumy dokázali, že je to okružná cesta. Totíž najkratšia cesta do srdca vede cez ucho. Takto aspon tvrdia talianski psychológovia. Asi majú pravdu. Veď ktorý muž odolá žene, ktorá sa načasťná jeho prednostami.

NOVÁ LASKA GINY. Gina Lollobrigida by mala povzbudit ženy, ktoré už prekročili pädesaťko a myslia si, že im už nie nezostáva, len čakaj na dôchodok a vychovávať vniedčatá.

Bývalá filmová hviezda a dnes úspešná fotografička je po každej stránke veľmi aktívna, hoci zanedlho bude mať 54 rokov. Pracuje, náruživo foto-

grafuje a jej najlepšie — a veľmi chválene — snímky si možno prezrieť na výstave v jednej parížskej galérii. Zároveň Gina prečíva novú lásku!

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ SKORPIONA (24.10.—22.11.) — mnohí ľudia narodení v tomto znamení budú mať fažkosti s partnermi. Nesmiate sa vzdávať. Koncom mesiaca sa všetko urovná. **OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ STRELCA** (23.11.—21.12.) — začiatok mesiaca uplynne pod nepriaznivým vplyvom, ale potom bude nasledovať dobrý čas, tak pre starých ľudí, ako aj pre mladých.

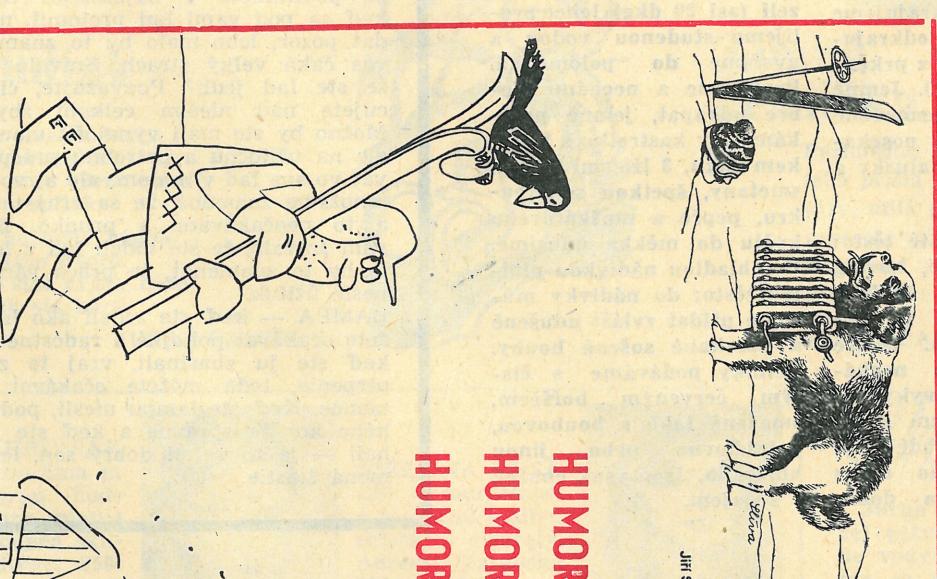
OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ KOZOROZZCA (22.12.—20.1.) — dajte si veľký pozor na zlojedov, najmä ak budete cestovať. Mladí budú mať možnosť dobre sa zabaviť, ale nadmerne množstvo alkoholu nedoporučujeme.

OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ VODNÁRKY (21.11.—18.12.) — môžete očakávať finančné starosti, mladí hádky s partnerom. Preto by ste nemali konat neuváženie, dať si pozor najmä na reči. **OSOBY NARODENÉ V ZNAMENÍ RÝB** (19.2.—20.3.) — tento mesiac bude pre vás veľmi dobrý a to tak po finančnej, ako aj citovej stránke. Dajte si pozor na prechádzky.

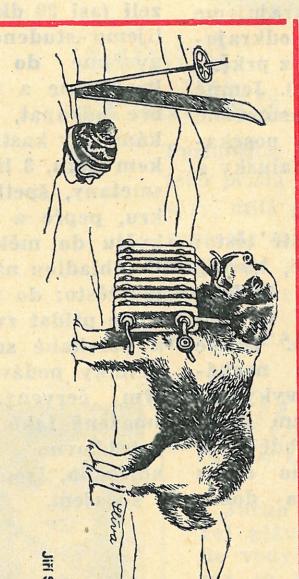
Z ASTROLÓGOVEJ KRONIKY

Hviezdy o tom, čo vás čaká vo februári

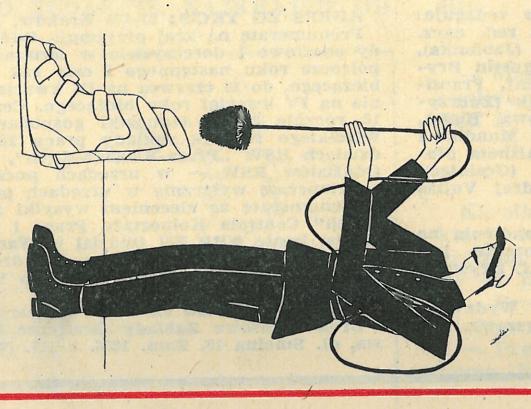
stává se i toto...

HUMOR HUMOR HUMOR

Jiří Šilh

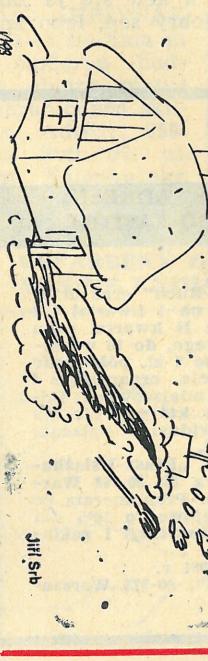

Maria Plotná

brigida by mala povzbudit ženy, ktoré už prekročili pädesaťko a myslia si, že im už nie nezostáva, len čakaj na dôchodok a vychovávať vniedčatá.

Bývalá filmová hviezda a dnes úspešná fotografička je po každej stránke veľmi aktívna, hoci zanedlho bude mať 54 rokov. Pracuje, náruživo foto-

1.5 MLN DETI V NSR padá na obeť tragickej nehôd. Polovica nehôd pripradá na športovanie a zábavy na ďalšom mieste sú cestné nehody.

Jiří Šilh